

καὶ διὰ προκονσάτωρος ἐκκαλεῖσθαι τὴν ἔκκλησιν. ὀνύγρωθι
βιβλ. ζ. τίτλ. ξβ'. διατ. θ'. καὶ νεα. κγ'.

ΘΑΛΕΑΙΟΤ.

Ιννὴ χρηματικὴν δίκην ἀγωνισμένην ἐπίκησεν· ἡ δὲ ταῦ-
της ἀντιδίκος ἐξεκαλεῖσθαι καὶ ἐφούλετο διὰ ἕδους ἀρδος πρᾶ-
ξαι τὴν ἔκκλησιν· καὶ δεξαμένη τὴν αἴτιον αὐτῆς ἡ δικαίεις
ἀπέτριψεν οὐτος· ὅποτε τὸ πρῶτα χρηματικὸν εἶναι λέγει,
δίκαιοι δὲ τοῦ ἀρδος τῷν εἰωθοτον πληρωθέντων τὴν ἔκκλη-
σιν τῆς ἀντιδίκου σὺν ἀποκρίνεσθαι· ὅποτε αὖτε ἔκκλησιν μᾶ-
χρηματικὰ διὰ προκονσάτωρος γυμνάζεσθαι ἐξ ἔκατερον με-
ροῦς τῶν δικαίους δύνανται. ἐπειδὴ ἐν τῷ πρώτῳ μεροῖ
περὶ μόνου ἀρδος τῆς ἐξεκαλειμένης ἐνομοθέτησαν ἡ δικαίεις,
λοιποῦ ἐνταῦθα τὸ γεγονότον λέγει, ὅτι διὰ παντὸς προ-
κονσάτωρος δύναται ἔκατερον μέρος γυμνάζει τὴν ἔκκλησιν, καὶ
ὅ τικηρος ἐν τῷ πρώτῳ δικαιοτήθιον, καὶ ὃ ἡτηθεῖς καὶ ἐκκα-
λεσμένος.

οζ'. Οἱ τὰ τῶν κληρονόμων χειροῦσοντες πολάριτα,
εὶς μὴ ἀπορίνονται τοῖς λεγαταρίοις^{m)}, ἐξβαλλέσθω-
σανⁿ⁾ τῆς νομῆς, καὶ πεμπέσθωσαν οἱ λεγατάριοι.

ΘΕΟΛΩΡΟΤ.

Οἱ διοικῶν πιος πολάριτα ἀναγκάζεται δεφερδεύειν αὐ-
τῶν, ἢ ἀφίστασθαι τῆς διοικήσεως. ὀνύγρωθι τὴν ξθ'. νεα-
ραγ'^{o)}, καὶ μὴ λάθῃ σε τὰ περὶ τούτον.

ΘΑΛΕΑΙΟΤ.

Καταλεκτικαὶ τινὶ φιδεικόμισσον, καὶ βούλομενος ἀπατῆ-
σαι τοὺς κληρονόμους, αὐτοὺς μὲν παρότας οὐχ εὑρίσκει,
εὐρεῖ δὲ τιας διοικούντας τὴν οὐδίναν αὐτῶν. πάκεινο παρορ-
χῆσος, περὶ τοῦ φιδεικομίσσου. ὁ δὲ εὔπειρος, διοικητὴς εἰμι
τῆς οὐδίνας τῶν κληρονόμων, καὶ οὐκ ἔχω ἀνάγκην δεσφερδεύειν
αὐτοὺς ἀπολιμπατούσενος. πός ταντὸν ποὺ τὴν τοῦ διοικη-
τοῦ ἀπολογίαν προσχέδειν ὁ φιδεικομίσσος τῷ βασιλεῖ, καὶ
ἀπέτριψεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν οὐτῶς· ἐπειδὼν, ὃς τις τὰ
πολάριτα πράττει ποὺ διοικεῖ τῶν κληρονόμων, παρὶ ὧν χρεο-
στείσθαι σοι τὸ φιδεικόμισσον λέγει, προσκάλεσον πρὸς τὸν
λαμπρότατον πρωταρίων, ἥστις προσκάλεσεις ἡ ἀποκρίνεσθαι
σοι ἀναγκασθῆσαι, ἢ κωλυθῆσαι διοικητὴς τὰ πολάριτα
τῶν κληρονόμων κατὰ τὸν τῆς δικαιοδοσίας τύπον, διακέψε-
ται καὶ ὁ πρωταρίων, εἰ μὴ δεφερδεύῃ τοὺς κληρονόμους ὁ διο-
κητής, εἰ ὄφειλε πέμψαι σε εἰς νομήν τὴν φιδεικομίσσοναν
σερβαδόσοιντι κακῶν, ἀπολογήσας τῷ ἑπόδειγματι τῆς δικαιο-
δοσίας, ἢ τινα δικαιοδοσίαν εἴωθε κατὰ τὸν ἀδεφερδεύταν
ἔγγυμναζειν, καὶ τὸ μὲν κατὰ πόδας οὐτῶς. καλλιστὸν δὲ νό-
μουν εἰσηγήσατο ἡ δικαίεις κατὰ τὸν γεγονογέστορον^{p)},
ιτα ὥστε οἱ προκονσάτωρες οὐκ ἄλλως δύνανται κακῶν τὰς ἐν-
τακτήσαις αὐτοῖς ὀγκώς, ἐκαὶ οὐ δεφερδεύειν τοὺς ἐντειλα-
μένους αὐτοῖς, οὐτοὶ καὶ οἱ γεγονογέστορες, εἰ μὴ^{q)} ὑποδέ-
χονται τὰς ἐναγωγὰς ὄνόματι τῶν δεσποτῶν τῆς οὐδίνας, ίτα
κωλυθῆσαι τῆς διοικήσεως, ὥστε οἱ προκονσάτωρες τῆς ἐντα-
κτήσαις αὐτοῖς ἐναγωγής, τούτο γαρ λέγει ἡ δικαίεις secundum
formam iurisdictionis, αὐτηρὶ ἐπὶ τῶν προκονσά-
τωρων καμένην νομεῖσθαι δηλούσα. περὶ γάρ γε νομεῖσθαι
gestorum οὐδαμον τοιούτον κεῖται νόμιμον παγὰ τοῖς πρω-
ταροῖς· ἀλλ, ὡς εἰπον οοι, περὶ τῆς τῶν προκονσάτωρων κε-
μένης νομοθεσίας ἡ δικαίεις αὐτη μητρονεύσασε, ἐξετενεῖ
αὐτηρὶ καὶ ἐπὶ τοὺς γεγονογέστορες. σημείωσον οὐν τὸ νόμι-
μον αὐτοῖς ἔστι γε γενιμαστῶν. καὶ εἰ τα μάλιστα περὶ μό-
νον φιδεικομίσσου χρεωστούμένον εἴπεν ἡ δικαίεις, ὅμως καὶ
ἐπὶ παντὸς χρέους δύνανται τῷ αὐτῷ λογισμῷ ἔλειπεν τὴν νομο-
θεσίαν αὐτης. οτιον οὐν τελείαν εἰς τὸ prohibebitur^{r)}. λο-
πὸν γάρ ὡς ἄλλον νομίμον ἔστιν ὀρχῇ τοῦ deliberabit.
ἐπειδὴ γάρ εἰσός ἔστι τὸν γεγονογέστορα ἐπιτολογήν ἐπὶ ταῦτας
τῆς δικαίεις ἡ δεφερδεύσαι τοὺς κακῶν τῶν πολάριτων ἡ ἀπο-
στριψη τῆς διοικήσεως, εἰσοτας ἐπιγάγει καὶ τὸ δευτερον μέρος
ἡ δικαίεις, ὅτι ἐνν ὁ γεγονογέστορος μὴ δεφερδεύῃ τὸν ἀπογ-
τα, διαποιεῖται ὁ πρωταρίων, εἰ ὄφειλε πέμψαι σε εἰς νομήν.
νομήρ δὲ λέγει τὴν γεγονοτατηρ, ἢ αἴτιονος οἱ δαρεισταί, ὅταν
μελλων ποιησαν διαπρωσαν τὴν rei servandaes πλούτιον.
αμέλει ἐπιγάγει, ὅτι ἀπολογήσας τῷ ἑπόδειγματι τῆς δικαιο-
δοσίας, ἢ εἰωθεν ἔγγυμναζειν κατὰ τὸν ἀπαδεύτων^{s)}. κατὰ
δὲ τὸν ἀδεφερδεύτων αὐτη μόνη ἡ rei servandaes καῦσα κα-
λομένη νομη ἐπινεόνται.

curatorem appellare potest. Lege lib. 7. tit. 62. const. 9.
et novell. 23.

THALEAEI.

Mulier de re pecuniaria litigans superior discessit:
sed adversaria eius appellavit, et per maritum suum ap-
pellationem exercere voluit. Quas preces admittentes
Imperatores sic rescripserunt: Cum rem pecuniariam
esse dicas, potes per maritum tuum, sollemnibus imple-
tis, appellationi adversariae tuae respondere: cum ap-
pellationes pecuniariae per procuratorem exerceri ab
utraque parte litigantium possint. Quoniam constitutio
priore parte de solo marito feminae appellantis sanevit,
deinceps generalius dicit, utramque litigantium partem
per procuratorem appellationem exercere posse, tam
victorem in priore iudicio, quam victimum et appellantem.

LXXVII. Qui res heredum agunt, nisi legatarii L. 3.
respondeant, a possessione depellantur, et legatarii C. II. 12. in
96. neque te lateant, quae eo pertinent.

THEODORI.

Qui alicuius negotia administrat, eum defendere co-
gitur, vel decadere ab administratione. Lege Novellam
96. neque te lateant, quae eo pertinent.

THALEAEI.

Relictum est alicui fideicommissum; quod cum ab he-
reditibus petere vellet, illos quidem abesse cognovit, re-
perit vero aliquos eorum res administrantes. Uni ex his
molestum se praebuit propter fideicommissum. Is vero
dixit, se rem heredum administrare, neque compelli
posse ad eos absentes defendendos. Hac igitur admini-
stratoris excusatione motus fideicommissarius adiit Im-
peratorem, qui sic ei rescripsit: Eum, qui res agit aut
administrat heredum, a quibus tibi debet fideicommissum
dicis, evoca ad virum clarissimum Praetorem; qui
evocatus, aut tibi respondere cogetur, aut prohibebitur
heredum negotia administrare secundum iurisdictionis
formam. Deliberabit etiam Praetor, si heredes non de-
fendant administrator, an mittere te in possessionem de-
beat fideicommissorum servandorum causa, secutus iu-
risdictionem, quam adversus indefensos exercere solet.
Sic τὸ κατὰ πόδας. Haec constitutio optimum ius contra
negotiorum gestores introduxit, ut sicut procuratores
non aliter mandatas sibi actiones mouere possunt, nisi
principales suos defendant, sic etiam negotiorum gesto-
res, nisi nomine dominorum negotii actiones suscipiant,
ab administratione prohibeantur, quemadmodum procu-
ratores a mandata sibi actione. Hoc enim constitutio
vocat secundum formam iurisdictionis, ipsum ius, quod
in procuratore obtinet, significans. Nam de negotiorum
gestoribus nusquam tale quid in iure praetorio proditum
est: sed, ut dixi, constitutio ius, quod in procuratoribus
obtinet, referens, istud etiam extendit ad negotiorum
gestores. Hanc igitur sanctionem, quoniam admiratione
digna est, observabis. Nam licet constitutio de solo
fideicommisso debito loquatur, tamen ius, quod ab ea
constituitur, eadem ratione ad omne debitum extendi
potest. Pone igitur punctum post verbum prohibebitur.
Reliquum enim a verbo deliberabit, velut alterius sanctio-
nis initium est. Quoniam vero negotiorum gestor ex
hac constitutione electionem habet, utrum rei dominum
defendere velit, an ab administratione decadere, recte
etiam alteram partem subiungit constitutio, Praetorem
videlicet deliberaturum, si negotiorum gestor absentem
non defendat, an te in bonorum possessionem mittere
debeat. Dicit autem possessionem generalissime, quam
creditores petunt, si venditionem facturi sint dictam rei
servandae causa. Nimirum adiecit constitutio: secutus
iurisdictionis exemplum, quam adversus indefensos exer-
cere solet. Haec vero possessio, quae rei servandae causa
dicitur, solum adversus indefensos introducta est.

^{m)} Ληγαταρίοις. Cod. Coisl. et Fabr. Iidem postea ληγατάροις. ⁿ⁾ Cod. Haen. ἐξβαλλέσθαισαν. Supra syllabam αι scri-
ptum est αι. ^{o)} Cod. Haen. post ξθ'. addit νεαρά. Sic expletur lacuna, quae est in editione Ruhnkeniana. ^{p)} γεγονο-
γέστοροις Cod. Haen. ^{q)} Cod. Haen. ει μή. Negatio apud Ruhnkenum deest; in versione tamen eam expressit Ruhnke-
nus. ^{r)} Cod. Haen. προδεβίτοις. ^{s)} Scribe ἀδεφερδεύτων. R.

L. 4. οἵ. Ἀπόντος ἀνδρὸς ἡ τούτου γυνὴ κατὰ ζεω-

C. II. 12. in στῶν¹⁾ αὐτοῦ δίκην ἐπίγαγε^{a)}, καὶ δικαιομένη ἡ τή-

nostris 13. θη, καὶ οὐκ^{b)} ἔξεκαλέσατο ἡττηθεῖσα. ἐπανελθὼν

ὁ ἀνήρ, καὶ εὐοῶν τὴν γαμετὴν αὐτοῦ κακῶς πρόδει-

σαν περὶ τὴν δίκην, ἐδεήθη βασιλέως^{c)}, ὥστε μη-

δὲν^{d)} αὐτῷ γενέσθαι πρόβομα ἐκ τῶν ἐν ἀπονοίᾳ

αὐτοῦ ἀποφανθέντων. καὶ δεξάμενος αὐτοῦ τὴν αἴτη-

σαν ὁ βασιλεὺς ἀτέχουμε πρὸς αὐτὸν οὐτως· Ἐπειδὴ

σου ἀπόντος κριθῆναι λέγεις τὴν δίκην, δίκαιον ἐστιν

ἀναγενθῆται σοι τὴν τῆς δίκης ταῦτης ἀγωγήν^{e)}. καὶ

οὐδὲ ἀντίκειται σοι, ὅτι ἡ γαμετὴ σου ἐπράξει τὸ δια-

στήσιον, ἡ διτὶ ἐφησύχασε τῇ ἀποφάσει, καὶ οὐκ ἔξεκα-

λέσατο·

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἄπτορα νόησον καὶ θεμάτιον, ὃς ὑπεθέμην, τὸν ἄνδρα,

ὑπὲν οὐ ἐπίγαγε^{f)} ἡ γυνὴ, ἵνα τότε, ὃς αὐτοῦ ἀδικηθέντος

ἐκ τῶν κειμένων, προβῆ τὸ τῆς δικαίεως φύγον, το λέγον,

δικαιον ἐστὶν ἀναγενθῆσαι σοι τὴν ἀγωγήν. ἔδοξει γάρ^{g)} ἀπο-

λάτεσθαι τῆς ἐναγωγῆς τῇ κατὰ τὴν γνωμῶν αὐτοῦ δειγμ-

σίοι. ἀλλ, ὡς εἰπον σοι, μᾶλλον δέ, ὃς ἀπαιτεῖ τὸ φύγον

τῆς δικαίεως, ἀπτορα θεμάτιον εἶναι τὸν ἀπολυτανόμενον

ἄνδρα.

ἀγωγήν] Τῆς δίκης^{h)} τὴν συνηγορίαν, τουτέστι, τὸ

ἀνωθεν ἀγωνίσασθαι τὴν δίκην.

L. 4. ‘Οπότε τὰ ἀλλότρια πράγματα διὰ γνωμῶν οὐκ ἀλ-

C. eod. λως δύνανται πράττεσθαι, εἰ μὴⁱ⁾ ἀγωγὴ ἰδται^{j)} ἐν-

ταλθῆ^{k)} τῇ γνωμᾷ τὸ ἐνάγειν, ἐπὶ τῷ τὰ ἐκ τῆς ἐναγω-

γῆς ἀπαιτούμενα αὐτὴν κερδαίνειν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Οἱ μὲν ἐπιφανεῖσταιοι διδάσκαλοι ἐντελάμενον ὑπέθεντο

τὸν ἄνδρα τῇ γνωμᾷ τὴν δίκην ἀγωνίσασθαι. ἐγὼ δὲ μηδὲ

τοιοῦτον τῆς δικαίεως^{l)} ἔχοντος εὐλαβοῦσαι θεμάτιον, ὅτι

ἐνετείλατο τῇ γνωμᾷ ὁ ἀνήρ. ἐάν γαρ τοῦτο θεμάτιον^{m)} εἴη,

τόμων εἰσαγομένων παρὰ μηδενὶ τῶν γνωμῶν εἰσημένον, ὅτι

εἴαν ἐντέλλομαιⁿ⁾ τινι μὴ διγνησέντων κριών ὑπὲν ἐνάγειν,

ὅ δε δικαιομένος ἡττηθῆν, δύναμαι ἀπαγέστειν τὴν φύγον τοῦ

δικαίου πατος. ὥστε κατὰ τούτον τὸν λόγον ἔαν ἐπείλλομαι τινι

ἄλλως ποιει κεκαλυμένῳ^{o)} διδοομαι προκονυμάτων, καὶ μηδε-

τὸς ἀπιτεθέντος αὐτῷ τῇ αὐτοῦ τὸν ἐδύκον παραγγαριν, συγ-

χωρηθεῖν δικαίου πατος, καὶ δικαιομένος ἡττηθῆν, μᾶλλον δύνα-

μαι τὰ κειμένα ἀπαρέπειν κατὰ τὸν θεμάτιον τῶν ἐπι-

φανῶν διδασκαλῶν. τὸ γάρ πρὸς τὴν γνωμὰν μαρνάτον ὅμοιόν

ἐστι τῷ^{p)} πρὸς τὸν μὴ διγνησέντων εἴσαι προκονυμάτων γεν-

μένῳ μαρδάνῳ. καὶ οὐτε^{q)} οὐ μὴ διγνησέντων εἴσαι προκονυμά-

των κακῶν δέλων ἐκβάλλεται, οὐτας καὶ ἡ γυνὴ βούλομένη

ἐνάγειν ὡς προκονυμάτων ἐκβάλλεται. ἀλλ’ εἰ μὴ γνωμᾷ σοι^{r)}

οὐκ ὅτι ἔχεσθαι κακῶν αἰλονονομίαν, οὐδαμῶς δὲ οἶδα τοῦτο

τὸ γνωμον αἰλονον, οὐτι ὁ ἀζηρτως δοθεὶς προκονυμάτων

οὐ δαπανᾷ τὴν δίκην, οὐδὲ καταφέρειν αὐτὴν, καὶ τοι γνωμῇ

δεσπότους κακῶν. ἐγὼ οὐν τοι γνωμήν παραβάστερον εἴναι το θε-

μάτιον δίκη μαρνάτον τού ἀνδρὸς ἐνάγουσαν τὴν γνωμήν.

τοτε γάρ ὕπολυθότερον ἔστι τὸ μηδὲν αὐτὴν μέλλη κερ-

δαίνειν τὰ απαιτούμενα.

ἐγτατιθῇ τῇ γνωμῇ^{s)} Τοῦτο ἐν δίκῃ νόησον μόνη,

ἐπεὶ διοικητῶν πραγμάτων καλῶς ἐντέλλομαι γνωμήν. καὶ νε-

γότια γάρ ἀλλότρια καλῶς διοικεῖ γυνὴ, καὶ κατέχεται τῇ νε-

γότιον γνωμήν γενοτορούν, τὸ δὲ εἰσημένον τῇ δικαίειν ετ προ-

ριūm lucrum, ἐξηγήσθεις ἔστι τον in rem suam, ἵνα τότε

γνωμήν αὐτὴν in rem suam δίδοσθαι, ὅτας αὐτὴν μέλλη κερ-

δαίνειν τὰ απαιτούμενα.

L. 6. οἵ. ‘Ο κατηγορηθεὶς ἐπὶ ἐγκλήματι οὐ δύναται

C. eod.

¹⁾ Fabr. ζεωτοῦτος. ^{a)} Fabr. ἐπίγαγε. ^{b)} Fabr. et Cod. Coisl. οὐδὲ. ^{c)} Ad marg. Cod. Haen. in regione verbo-
rum ἐδεήθη βασιλέως legitur: ζήτει κεράταιον λ'. ^{d)} Fabr. et Cod. Coisl. μηδὲ ξρ. ^{e)} Codd. Coisl. et Haen. ἀναγωγή.
^{g)} Cod. Haen. γάρ καλ. ^{h)} Cod. Haen. τὴν δίκην. ⁱ⁾ Cod. Haen. in margine adidit: εἰ μὴ τὸ φέρει σονται. ^{j)} Mallem ἀγωγὴ^{h)} ίδται. ^{k)} Cod. Haen. τῆς δίκης δικαίεως. Vox δίκης subnotata est. ^{l)} Cod. Haen. θεμάτιον. ^{m)} Cod. Haen. ἐντελκωμα.
Eadem lectionis varietas paulo post. ⁿ⁾ Cod. Haen. κεκαλυμένον. ^{o)} Cod. Haen. τῶν. ^{p)} Cod. Haen. σοι.

LXXVIII. Absente marito uxor eius adversus debitores illius litem instituit, et vieta est, nec vieta appellavit. Maritus reversus et uxorem suam circa litem male versatam esse deprehendens, preces obtulit Imperatori, ut ex his, quae absente eo iudicata fuerant, nullum ei praeiudicium fieret. Imperator preces eius admittens hoc modo ad eum rescripsit: Quia absente te iudicatum dicas, iustum est, tibi redintegrari eiusdem litis instituenda facultatem. Nec obstat tibi, quod uxor tua interfuit iudicio, aut quod sententia acquievit, nec appellavit:

INTERPRETATIO.

Actorem intellige, sicut casum proposui, maritum, cuius nomine mulier actionem movit, ut tunc, quoniam ipse sententia laesus est, locum habeat id, quod in texto dicitur: iustum est redintegrari tibi actionem. Videbatur enim actio perempta per defensionem contra uxorem eius factam. Verum, ut dixi, vel ut potius constitutionis textus flagitat, actorem finge esse maritum absentem.

defensionem] Causae postulationem, id est, litem denuo exerceri.

Cum aliena negotia per mulieres non aliter agi possint, nisi in rem suam mulieri mandatae sint actiones ad hoc, ut quae actione petuntur, eius lucro cedant.

INTERPRETATIO.

Doctores clarissimi finxerunt, maritum uxori, ut causam ageret, mandasse. Ego vero, cum nihil tale constitutio contineat, non audeo fingere, maritum uxori mandasse. Si enim hunc casum ponamus, ius introducimus a nemine Iurisconsultorum traditum, scilicet posse me iudicis sententiam evertere, si ei, qui proprie meo nomine agere non potest, actionem mandarim, isque agens victus sit. Igitur secundum eandem rationem si alicui, alio modo procuratorem dari prohibito, actionem mandavero, isque, nemine exceptionem ex edicto opponente, ad agendum admittatur, et agens victus sit, multo magis, quae iudicata sunt, evertere possum, secundum speciem a clarissimis doctoribus propositam. Nam si mulieri mandavi, perinde est ac si ei, qui procurator esse nequit, mandasse. Et quemadmodum is, qui procurator esse non potest, si actione experiri velit, repellitur, sic etiam mulier, quae procuratorio nomine agere vult, non admittitur. Sed quamvis mulieri, quae uxor tua non est, alieno nomine experiri non liceat, nusquam tamen me tale ius legisse memini, procuratorem inutiliter datum, litem non consumere, neque in iudicium deducere, quamvis ex domini sententia agat. Ego itaque tutius putem ita casum proponi, ut mulier absque mariti mandato egerit. Tunc enim facilius inde efficietur, nullum inde marito fieri praeiudicium.

mulieri mandatae sint] Hoc de negotiis iudicialibus solis intellige; quia bonorum administratio recte mandatur mulieri. Etenim recte mulier aliena negotia administrat, et tenetur actione negotiorum gestorum. Quod vero in constitutione dicitur, et proprium lucrum, explicatio est verborum in rem suam, ut tunc intelligamus, illam in rem suam dari, si id, quod petit, eius lucro cessurum sit.

LXXIX. Criminis reus alienae causae defensionem

δίκη ἀλλοτρίᾳ κατέχεσθαι ^{κ)} , ποὺν καθάρη ^{λ)} ἔαντόν, καὶ φανεῖ μηδὲν ^{μ)} ἡμαρτηκώς ^{ν)} .

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ταύτην τὴν διάταξιν Λομῆνος μὲν καὶ Αἰγασθένης καὶ Εὐδόξιος οἱ παναπωτοὶ ἐπὶ πολιτικῆς δίκης ἐνόντι, ἐπειδὴ τὸ παλαιὸν ἡ διάταξις αἵτη ἔλεγε· μηδὲ τιμᾶς δύνασθαι πράττειν τὸν ὑπὸ κατηγορίαν ἔχειλητακήν γενομένον, ὃ δὲ Ἰησος Πατρίκιος καὶ ἐπὶ τῆς ὑμέσιδητος δίκης ἐδέσθε τὸ νόμιμον, καὶ μᾶλλον τῷν αὐτοῦ γνομῆρην ἐδέσκατο οἱ περιφανεῖς καθικενταῖς, εἴς ὧν περιεῖλον τῆς διάταξεως τῷν τῆς τιμῆς μητηράν. οὐκεῖσσι οὐν αὐτῆν· καὶ λογισμὸν γὰρ ἔχει τὸ νόμιμον, ὅτι ἐν ἐκπίδῃ ἀπίμων ἐστι καὶ σκάν τινι ὃ ὑπὸ ἔχειλητακήν κατηγορίαν γενομένον, καὶ διὰ τοῦτο εἰκὼνα ρύθμον προσκονδάτων αὐτῷ^{ο)} γενέσθαι συγχρέει ἡ διατάξις· γοινὶ δὲ κατά τὴν εἰ διατάξιν, ἐννέα ὑπέρ αὐτοῦς βούληται γενέσθαι προσκονδάτων. ἐπέρι γάρ τῶν ἐγαμομένων καὶ τοῖς προσφανῶς αἴμασις ἐπιτέμπται γενέσθαι προσκονδάτων.

π'. Πᾶς ὄντος ἀπόντος ^{ρ)} κινῆσαι βούλόμενος, εἰ μὴ διεκδικεῖ, οὐ δύναται κινεῖν τὴν ἐνταλθεῖσαν αὐτῷ ἀγαγῆν. τοῦτο γὰρ ἥδη τῷ διηγεκεῖ προστάγματι^{τ)} περιέχεται.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ.

Μὴ δεφενδεῖσθαι ἀπόντα τὸν αὐτῷ ἐντειλάμενον ἐναγόμενον, οὐδὲ κινεῖ ὑπέρ αὐτοῦ, ἢ ἐνετάλθη ἀγαγῆν. Ιοῦθι δέ, ὅτι δεφενδούσιν οὐν τοῖται ἐκ τῆς ἀνφαλείας, ὡς φησιν ἡ νεαρά^γ).

ἀπόντος] Όχιος τοῦ παρόντος προσκονδάτωρ οὐν ἀγαγάζεται αὐτὸν δεφενδεῖνεν.

πά'. Μὴ γινέσθω ἐντολεῖς ὁ στρατιώτης, καὶ ὑπὲρ πατρός, ἢ μητρὸς βούληθη, ἢ γαμετῆς^ς), καὶ βασιλικὴ ἐπιτοέψη^τ) ἀντιγοναφή· μήτε ἐναγόμενον διεκδικεῖτω τινά, ἢ δίκην ἀγοραζέιω, ἢ παρέστω δικαζομένῳ^υ) πρὸς ἄμυναν^γ).

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Στρατιώτης οὐ γίνεται προσκονδάτωρ, οὐδὲ δεφέρωσωρ, πλίν φησιν ἡ θ'. διατ. τοῦ παρόντος τίλου, ὅτι καλῶς δικιάζεται υπὲρ τῶν ίδιων παγυματῶν, καὶ in rem suam γίνεται προσκονδάτωρ. ἀγάγοντι δὲ τὴν ιγ'. διατ. τοῦ αὐτοῦ τίλου λέγονται, ὅτι κινεῖ ἀλιευόμενος ὁ στρατιώτης, ἐκβάλλεται τῇ προσκονδατούμην παραγαρῇ πρὸς προκαταδίκης μέντοις. μὴ λαθῇ οεὶ ἡ κό. διατ. τοῦ αὐτοῦ προκειμένου τίλου, ἀλλ' ἀνάγωδι αὐτῷ. οὐ δὲ γράθει, ὅτι ἐπὶ τούτον τὸν^ω οὐν γίνεται προσκονδάτωρ ὁ στρατιώτης, οὐτε καὶ ἀνδίδων, ἢ ἔκειται τούτου χρώμιν, ὡς κεῖται βιβλ. δ. τίλ. σ'. διατ. ε'. ἀνάγνωθι δὲ τὴν ζ'. διατ. τοῦ ξε. τίλ. τοῦ αὐτοῦ δεντρέουν βιβλίου.

ΘΑΛΕΛΑΙΟΥ.

Στρατιώτης οὐδὲ ὑπέρ γαμετῆς, οὐδὲ ὑπέρ πατρός ἔξεστι γίνεσθαι προσκονδάτωρ^ς), οὐδὲ αὐτὸν θείου φευκίτετον· ἀλλ' οὐδὲ ὑπέρ ἐναγόμενον γενέσθαι δύναται δεφενδεῖν, ἀλλ' οὐδὲ δίκαιας ἀγοραζεῖν ἀλλοτίμως, οὐτε εἰς βοήθειαν τῶν δικαζομένων παναλαμβάνειν. τοῦτο γάρ ἡ κοινὴ χρηματούχης ἀπαιτεῖ, τουτέστιν, ἵνα μη περὶ τὰς δίκαιας ἀποκολούμενος ἀριθμοῦ^γ τῶν ὄπλων καὶ τῶν ἐπολέμως κινδύνων.

Μὴ νόμισῃ ἐτῶν διάταξεων ἐπιτενοῦσθαι τοῦτο τὸ περὶ τῶν στρατιωτῶν νόμιμον, ἀλλὰ γίνωσκε, ὅτι καὶ τῷ ἐδίκτῳ τοῦ πράττορος ἀπήγορεται τοὺς στρατιωτας προσκονδάτωρας γίνεσθαι. αἱμεῖται ἐν μεν ἄλλοις τοῦ προσώπου πράτησενομένοις ὁ πράτωρ προσεπίθει τοῦ μὴ ἀποντος τοῦ ἀντιδίκου γί-

suscipere non potest, nisi prius se purget, et innocens appareat.

INTERPRETATIO.

Hanc constitutionem Dominus et Demosthenes et Eudoxius, Viri excellentissimi, de civili causa acceperunt, quia olim in hac constitutione legebatur: *reum criminis constitutum neque honoribus fungi posse.* Sed Heros Patricius eam de quacunque causa accepit, cuius etiam sententiam sequi maluerunt illustres Codicis architecti, qui ideo honorum mentionem ex hac constitutione sustulerunt. Observa igitur eam; nam ius, quod hic constituitur, non caret ratione. Quia reus criminis constitutus in quadam infamiae periculo et quasi umbra versatur, ideo nec constitutio permittit eum procuratorem fieri. Hoc autem intellige secundum const. 5. si actoris nomine procurator esse velit. Nam reorum nomine etiam manifeste infames tanquam procuratores agere posse permisum est.

LXXX. Quicunque absentis nomine agere vult, L. 5. si non eum defendat, mandatam sibi actionem insti- C. II. 12. in tuere nequit. Hoc iam Edicto perpetuo continetur. nostris 13.

THEODORI.

Qui absentem dominum, actione conventum, non defendit, is neque intendit pro eo mandatam sibi actionem. Scias autem, defensionem non intelligi ex satisfactione, ut ait Novella.

absentis] Nam praesentis procurator non compellitur eum defendere.

LXXXI. Militi procuratori esse non licet, quamvis pro patre vel matre, vel pro uxore agere velit, nec si Principis rescripto id ei permittatur: neque reum defendat, vel litem redimat, vel alii litiganti suffragator accedat.

L. 7.
C. cod.

INTERPRETATIO.

Miles neque procurator fit, neque defensor, nisi quod ut const. 9. huius tit. ait, recte negotiis suis superesse, et in rem suam procurator fieri possit. Lege etiam const. 43. huius tit. quae, militem, ait, alieno nomine agentem, procuratoria exceptione repellit, ante litem nempe contestatam. Neque te lateat const. 24. huius tit. sed potius eam lege. Scias autem, militem usque adeo non fieri procuratorem, ut etiam pecuniam restituere debeat, quam eo nomine accepit, ut lib. 4. Cod. tit. 6. const. 5. Lege etiam const. 30. tit. 65. huius lib. 2.

THALELAEI.

Militi neque pro uxore, neque pro patre licet esse procuratori, ne ex sacro quidem rescripto; sed nec rei defensionem suscipere potest, vel alienas lites redimere, vel quasi suffragator litigantibus subvenire. Hoc enim publica exigit utilitas, id est, ne miles litoribus occupatus ad arma tractanda et subeunda belli pericula languidus et remissus fiat.

Noli existimare, hoc de militibus ius constitutionibus introductum esse; sed scias, etiam Praetoris edicto vetitum fuisse, ne miles procurator fieret. Etenim in aliis personis prohibitis Praetor addidit, eos non invito adversario fieri procuratores: sed in milite insuper ad-

κ) Syn. Lib. VIII. p. 105. δίκην ἀλλοτρίᾳ καταδέσθαι, quae quidem lectio textui latino magis congrua videtur, quam a Ruhnk. et reliquis omnibus exhibetur, δίκη ἀλλοτρίᾳ κατέχεσθαι, quamvis et haec verti ita possit: *līte aliena occupari.*
λ) Cod. Haen. καθαροῦ. μ) Cod. Haen. μηδέντ. Lineola est sub τ. ν) Sic reposui pro ἡμαρτηκώς, quod habet Ruhnkenius et Cod. Haen. ἡμαρτηκώς habent Fabr. et Cod. Coisl. ο) Cod. Haen. αὐτοῦ: sed ω scriptum est supra syllabam οῦ. π) Cod. Coisl. ἀπότος. η) Cod. Haen. η νέαρα. Ruhnk. lacunam habet in editione, quae commode in Cod. Haen. per verbum νεαρά expletur. Numerus Novellae in Cod. Haen. omittitur. σ) Fabr. et Cod. Coisl. μητρὸς τοι γαμετῆς βούληθη. τ) Praetuli Basilicorum Fabroti lectionem. MS. ἐπιγράψη. R. Cod. Coisl. ἐπιγράψη, Cod. Haen. ἐπιγράψη.
υ) In Basilicis Fabroti male editur δικαζομένος. R. Codd. Coisl. et Haen. δικαζομένων. ν) Post ἡμυναν Cod. Haen. addit: Ζήτει βιβλ. ζ. τιτ. θ'. ω) Cod. Haen. τοιούτον. ς) Cod. Haen. προσκονδάτωρ. Quod elegantius est. γ) Praeter hanc rationem tradit aliam Iac. Gothofredus in Cod. Theodos. Lib. II. Tit. XII. p. 171. quem vide. R.

νεοσθαι αὐτοὺς προκονφάτωρας, ἐπὶ δὲ τοῦ στρατιώτου τὸ μεῖον ἐπιγίγνεται, ὅτι οὐδὲ ἔκοντος καὶ συγχωρούντος τοῦ ἀντιδίκου, δύναται ὁ στρατιώτης ἐν ἀλλοτρίᾳ δίκῃ παρεμβαλεῖν ἔαντον. οὕτως εἴρηται ἐν τῷ de procuratoribus τῶν προστατῶν τοῦ στρατιώτου. ἦτορ²) δοθῆται τὸν στρατιώτην προκονφάτῳ ἀλλ' ὅμως δύναται ἐν αὐτῷ τῇ δίκῃ ἐμβαλεῖν ἔαντον τῇ παραγγαφῇ τῶν δικαζέσων, καὶ τῇ ἀπὸ τοῦ προστατοῦ ἐπινοθεῖσῃ. γίνεται δέ, ὅτι in rem suam καλῶς δίδοται προκονφάτῳ ὁ στρατιώτης, καὶ ὑπέρ στρατιώτου δὲ καλῶς δίδοται προκονφάτῳ.

Ἐναγόμενον] Τοῦτο ἐπέρι πάντας τοὺς κενωλυμένους ἐστὶν ἐπὶ τοῦ στρατιώτου, ὅτι οὐδὲ ὑπέρ ἐναγομένου δύναται ἀγονίζεσθαι, καὶ τοιγέ πάντις ἄλλως κενωλυμένους ἔξεστιν ὑπὲρ τῶν ἐναγομένων καλῶς δίκαιος ὑποδέχεσθαι.

ῶς ανεὶ βοηθὸς] Πολλάκις γάρ προκονφάτῳ αὐτὸς οὐ γίνεται προστατεῖται δὲ τῷ δικαζόμενῳ, καίποι προστατεῖν αὐτὸν ἐπαγγελλόμενος. ἀλλ' οὐδὲ τούτῳ συγχωρεῖ αὐτῷ ἡ δικαίης³) ποιεῖν⁴) αὐτή, φυτεψῶς αὐτῷ ἀπαγορευόντα, μηδὲ βοηθεῖν τοιν τῶν δικαζόμενων.

L. 8. πβ'. Πρὸ προκατάρχεως δὲ ἐντολεῖς ἐτέρῳ μὴ ἐντελεῖν 12. in λέσθω⁵) τὴν ἀγωγὴν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ζήτει τὸ φά. κεφ. καὶ βιβλ. ιδ. δ.) τίτλ. α'. κεφ. η'. Θέμ. δ'.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ.

Προκονφάτῳ πρὸ προκατάρχεως ἀλλοι οὐκ ἐντέλλεται τὴν ἐνταλθέντων αὐτῷ ἀγωγὴν. ὅμως δροῦν ἡ ἡ δικαίης τοῦ παρόντος τίτλου. εἰ γάρ προκατατάξῃ ποιήσει, καίποι προφύλακται ἀλλοι προκονφάτῳ κατὰ τὴν κγ. δικαίην τοῦ προκονφάτου τίτλου, ἐπειδὴ δεοπότης γίνεται τῆς δίκης ὁ προκονφάτωρ μετα τὴν προκατάρχειν. οὐδεὶς οὐκ ἀποκαγέται αὐτῆς ἀνευ δικαίων αὐτίας, ὡς δηλοῖ ἡ κβ. δικαίης τοῦ αὐτοῦ παρόντος τίτλου.

ΘΑΛΕΛΑΙΟΥ.

Ἐνταλθή τις ἐναγγεῖλην ὑπέρ τινος· ἀλλ' οὗτος δὲ ἐνταλθεὶς ηθέλησεν ἐξέρω μετενταῦθων τὴν τοῦ χρόνου μεθόδον ἀκολουθήσας οὐν ἡ δικαίης τῷ γενικῷ νομῷ τῷ λέγοντι, προκονφάτῳ προκονφάτῳ ἐν δικαιοσημίᾳ μη εἶναι, ὥστε ἐγγίγαντι αὐτῷ τῇ πρώτων ἐνταλθέντη τὴν ἀγωγὴν οὔτως· οὐδεὶς τις ἀντών χρεωτούμενος ἀπατήσουσι σοι ενετελέσθαι, πρὸ τῆς προκαταρχῆς τῆς δίκης ἀλλοι ἀπατητέοντες ἐνετελέσθαι οὐ δυνατόν.

Μετὸν γάρ τὴν προκαταρχῆς πολῶς δίδωται καὶ ὁ προκονφάτῳ προκονφάτῳ, ὡς οὐκεισούμενος⁶) τῇ προκαταρχῆς τὴν δίκην, ὡς ἔχομεν εὐδεῖν ἐν τῇ α'. καὶ κγ. τούτου τοῦ τίτλου δικαίην· καίλοις δὲ ἡ δικαίης χρέος απιάτην ἐθεμάτισεν ἐνταλθέντων τινι. εἰ γάρ διοικήσῃ προκαταρχῶν ἐνετελάμητοι σοι, τότε καὶ διοικήσῃς αὐτῶν τοὺς ἡδύνατο τοῦ ἐτέρου τηροῦ διώκησην ἐντελλόσθαι, ὡς εἴρηται ἐν πολλοῖς θέμασιν⁷) ἐν τῷ σ'. βιβλίῳ τῶν δε rebus τίτλοι τῆς μανδάτου.

L. 9. πγ'.⁸) Υπέρ οἰκείων δὲ στρατιώτης δικαίεσθω C. eod. πραγμάτων· καὶ τὰς σεμνῶς αὐτῷ καὶ⁹⁾ καλῇ πίστει παραχωρηθείσας ἀγωγὴς γυμναζέτω ὡς¹⁰⁾ ἀγωγὴ ἵδια ἐντολεῖς γενέμενος.

ΣΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ἐγρωμεν ἐπ τῆς ζ. διατάξεως, ὅτι στρατιώτης alieno nomine κανέν οὐ δύναται. Ἐλθομεν τοινυν ἐπὶ το προκατέμενον στρατιώτη πατελεύθητη καθ' ὅμιλα φιδειόμασσον, καὶ ἐδωγησατο τις ἀγωγὴν ἡ εἰς πρόσκαι αὐτῷ ἐπιεδόμενη (ἐπιτέτουπται γα τοιούς καὶ γαμεῖν). ἀλλὰ θέμονται κανήσαι ταῦτην ἀγω-

γειτ, ευμ nec volente aut permittente adversario, ad alienam litem accedere. Sic de milite dicitur tit. D. de Procuratoribus. Ut adeo miles non possit dari procurator: sed tamen potest alienam litem suscipere vi exceptionis tam constitutionibus, quam Praetorio iure traditae. Scito igitur, militem in rem suam, et pro milite recte procuratorem dari.

reum] In hoc miles ab omnibus prohibitis differt, ut nec reum defendere possit, quamvis omnibus alia ratione prohibitis liceat recte reorum defensionem suscipere.

quasi suffragator] Saepe enim ipse non fit procurator, adest tamen litigantibus, intempestivum auxilium suum offerens. Sed neque hoc ipsi facere constitutio permittit, aperte interdicens, ne reorum defensionem suscipiat.

LXXXII. Procuratori ante litis contestationem alteri actionem mandare non liceat.

SCHOLIUM.

Quaere cap. 101. et lib. 14. tit. I. cap. 8. them. 4.

THEODORI.

Procurator ante litem contestatam actionem sibi mandatam alteri non mandat. Similiter ait const. 10. huius tit. Quodsi litem contestatus fuerit, recte dat alium procuratorem secundum const. 23. huius tit. quoniam post litis contestationem elicetur litis dominus. Unde nec lis ab eo transfertur sine iusta causa, ut const. 22. huius tit. declarat.

THALELAEI.

Mandavit aliquis alteri debitum exigendum; is autem, cui mandatum est, debiti exactiōnem alteri mandare voluit. Sed constitutio generale ius, quod procuratoris procuratorem in iudicis esse vetat, secuta ita rescripsit ei, cui primum actio erat mandata: quod quis sibi debitum exigere tibi mandavit, ante litis contestationem tu aliij petendum mandare non potes.

Nam post litis contestationem recte etiam procurator dat procuratorem, ut qui litis dominus est factus, sicut reperies in const. II. et 23. huius tit. Recte vero constitutio casum posuit, quo debitum alicui exigendum mandatum est. Nam si tibi negotia administranda mandavi, tunc mandatarius sine ullo impedimento alteri administrationem mandare poterat, ut plurimis locis docetur lib. 6. eorum, qui de rebus sunt, tit. Mandati.

LXXXIII. Militi suis negotiis in iudicio superesse liceat: et honeste et bona fide sibi cessas actiones exerceat, tanquam procurator in rem suam factus.

INTERPRETATIO.

Cognovimus ex const. 7. militem alieno nomine actionem instituere non posse. Veniamus igitur ad textum praesentem. Militi fideicommissum universale relictum est, eique aliquis actionem vel donavit, vel in dotem dedit (nam et uxorem ducere militibus permisum est).

²⁾ Haec misere sunt a librariis depravata. Sed ad pristinam integritatem ea revocavit Gerl. Scheltinga, hunc in modum refingens: Ωςτε μὴ δοθῆται τὸν στρατιώτην προκονφάτῳ· ἀλλ' ὅμως δύναται η ἀλλοτρίᾳ δίκῃ ἐμβαλεῖν εtc. Fundus emendationis est in L. 8. §. 2. D. de Procurat. quam Thalelacus respexit. ^{a)} Transposito verbo ita legendum: συγχωρεῖ αὐτῷ ποιεῖν ἡ δικαίης αὐτή. R. ^{b)} ποιεῖν lege auctoritate Cod. Haen. Ruhkenius habet ποιεῖ. ^{c)} Fabr. ἐντελλέτω. Reliqui omnes ἐντελλέσθω. ^{d)} Cod. Haen. βιβλ. ιδ. Ruhnk. βιβλ. δ'. Sed recipienda est Cod. Haen. lectio. In sequentibus emendarem tίτλ. α'. Ruhnk. habet τίτλ. β'. Liber enim XIV. Basilicorum unum tantummodo habet titulum mandati, tam in editione Fabrotiana, quam in Cod. Coisl. 152. Locus enim Basilicorum, quem Scholastes innuit, est cap. 8. th. 4. tit. I. lib. XIV. Basilicorum, respondens L. 8. §. 3. D. mandati. ^{e)} οἰκειούμενος recte Cod. Haen. Ruhnk. οἰκειούμενος. ^{f)} Haec Ruhkenius. Cod. Haen. τίτλ. καὶ οὐ ἀποιάντος ἡδύνασσο. ^{g)} Θέμασιν reposui ex Cod. Haen. Ruhnk. θεμάτου. ^{h)} Cap. 83. in Cod. Haen. post sequentem interpretationem legitur. ⁱ⁾ καὶ deest in Cod. Coisl. ^{k)} Abest ὡς a Basilicis Fabroti. R.

γὴν¹⁾ τῷ στρατιώτῃ, καὶ alieno nomine ἵπτετίονα ποιον-
μένῳ, ἀντειθεσῶν τυνες, ὅτι στρατιώτης ἐστι, καὶ οὐ δύνα-
ται δίκην ἀλλοτρίων κακεῖν. προσῆλθεν οὖν ὁ στρατιώτης οὐ-
τος βασιλεῖ, καὶ ἀντέγαψε πόδος αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὐτως·
οἱ στρατευμένοι τῶν οἰκείων πράγματων περιγένεσθαι, καὶ
φροντίζειν αὐτῶν, μηδὲν προσκρουοντες τῇ στρατιωτικῇ ἐπι-
στημη δύνανται. καὶ οὐδὲ δύναται λεχθῆναι, ὅστις ἐν τιμῇ
και σεμπότη²⁾ προηγουμένης αἵτις, τις ἐνταῦθεν αὐ-
τῷ ἀγονάς ἔγχυμαζει, ἀλλοτρίῳ πράγματι λεπιοῦσθεν· ὅποτε
καὶ εἰ ἵπτετίον³⁾ ἐπι προσώπον ἄλλον μετὰ ποτεῖν καλῆς
λαμβάνεται, τοῦ ὅμως τὸ ίδιον πράγμα ζειτεῖν οὐκ ἀμφι-
βίλλεται. ὅπερ τὸ in rem suam γενικῶς αὐτοὺς προκονυμ-
τωρος τοῦ ἑμοῖς στρατιώτης ἀπαγορεύειν, οὐ μόνον ποιον,
ἀλλὰ καὶ ἀδικούντων μάθε· ἐγὼ μὲν λόγου κύριον δύναμαι
μηρι αἵτις, ἡ ὅτι ἐδιωκθήσανταί ἀγονάς τῷ στρατιώτῃ, ἡ
ὅτι εἰς πρόσκαι αὐτὸς ἕπτεδεξιος· οὐ δὲ γενικῶς εἰς τῆς δια-
τάξεως κανόνιζε, ὅτι in rem suam καλῶς γίνεται προκονυμ-
τωρ ὁ στρατιώτης, ὅταν τὰ ἀπατούμενα μελλή εἰς κεφός
ιδιον ἀποφεγγεσθαι.

ΑΛΛΗ ΈΡΜΗΝΕΙΑ.

Διὰ τοῦτο προσέθηκεν ἡ διάταξις τὸ βόρα φίδε, ἵνα ἐκα-
νᾶς ἔργολαβος δίκην ἀλλοτρίων ἀγονάων, καὶ εἰςδιδη κανῶν
ἀλιευμάντες, εἰ καὶ αὐτὸς μελλει πεδινεῖν τὰ ἀπατούμενα,
ὅμως ἐκμηθέντη κατὰ τὴν ζ. διάταξιν τὴν ἀπαγορευονταν
αὐτῷ ἀγονάσεων δίκαιας ἀλλοτρίων. καὶ οὐν τὰ δυον συντρέχειν,
ἵνα καὶ αὐτὸς πεδινή τὰ ἀπατούμενα, καὶ ἵνα πιστει καλῆ
παρεμβάλλη ἑαυτὸν, εἰ καὶ ἀλιευόμαντες τὴν ἵπτετίονα ποιεῖν·

πδ'. Εξ ἦν ὁ δεσπότης μὴ ἔντειλατο τῷ ἐντολεῖ,
μὴ βλαπτέσθω γενικῶς δὲ κανῆσαι ἔντειλάμενος, μὴ
ἀναψηλαργοσύτω⁴⁾ τὴν ψῆφον, ἔχων ἐπὶ τοῖς κατὸ δό-
λον προειδοσ⁵⁾ τὴν περὶ ἐντολῆς ἣτοι προτροπῆς⁶⁾
αὐτοῦ ἐναγωγῆν⁷⁾.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ.

Ο προκονυμάτωρ ποιῶν τι παρὰ τὰ ἐνταῦθεντα οὐ βλά-
πτει τὸν πρωτότοπον, εἰ μὴ ἵπου γενικός ἐστι, καὶ δόλοιον οὐκ
χρηστεῖ. ἀντέκειν γὰρ ἐν τῷ δ. βιβλ. τίτλ. λε. διατ. ιδ. ὅτι
ο προκονυμάτωρ παρεξελθὼν τὸ μανδάτον οὐν τοῖς κατὸ ποι-
ῶν ἀναγνωσθεῖται.

ΘΑΛΕΛΑΙΟΥ.

Ἄδοντει τις προκονυμάτωρ εἰπὲ ἐνὶ πράγματι, τυχὸν ἵνα
Τίτιον τὸν χρεώστην αὐτοῦ ἀπαιτήσῃ, ὃ δέ και παρὰ ἐπέφον
χρεώστων ἐντηγήσει, καὶ οὐταν συμβαν ἥττηθε. προσῆλθεν οὖν
ὁ τῆς δίκαιης κανῶν τῷ βασιλεῖ, εξαιτῶν⁸⁾ ἀντιστῆται τῷ
ἀπαρασιν, καὶ ἀντέγαψε πόδος αὐτὸν οὐτως· εἰ μὲν ἐπὶ ἐνὶ
πράγματι τὸν προκονυμάτωρον δέδοκας, ὃ δὲ παρεξελθῶν τὸ
μανδάτον ἐπέρχεται πεπάχει, τοῦτο τὸ παρ. αὐτοῦ προσῆλθεν
οὐδὲ ἐν προκοπίᾳ σοι τῷ δεσπότῃ ποιεῖ. εἰ δὲ τελεῖται ἐξο-
σιαν τὸν κακεῖν εἰχεν ὁ προκονυμάτωρ, τὸ πράγμα τὸ κατιθέν
οὐκ ἔτι καταστήσειται. εἰ γάρ τι κατὰ ἀπάτην ἡ κατὰ
δόλον ἐπικατεῖν ὁ παρόν οὐν γενικῶς ἔνταῦθες προκονυμάτωρ,
δύνασαι ἐναγαγῆν αὐτῷ⁹⁾ κατὰ τὸν δικαιοτρόπον ἔθος. ἔχει
δέ τὸ κατὰ πόδας τῆς διατάξεως οὐτως· εἰ ὁ προκονυμάτωρ
εἰς ἐν θέμα καταστῶς τὸ ὄφρίσιον τὸ ἐνταῦθεν παρεξῆλθε,
τοῦτο διηγαζει, οὐδὲ ἐν τῷ δεσπότῃ ποιεῖ προκοπία. εἰ δὲ
τελεῖται ἐξοσιαν τὸν ἐντηγεῖν εἰχει, τὸ πράγμα τὸ κατιθέν ἀνα-
οχισθῆται οὐ κακόν· ὅποτε εἴ τι κατὰ ἀπάτην ἡ δόλον ἐπορεύεται,
μεθοδεύσαι αὐτον τῷ τρόπῳ τῶν δικαιοτρόπων οὐ κατανθητη.

plenam potestatem¹⁰⁾ agendi] Τοῦτο τὸ χω-
οῖον, ὡς περὶ γενικοῦ προκονυμάτωρος, ὁ Ήρως Πατρίδος
ἐνόησεν, ἀναγαγὼν καὶ Λημοσθένην οὐτος αὐτὸν γενοντο.
ἔχει δὲ οὐ νομίω τοῦτο ἐμφαίνεσθαι διὰ τῶν τῆς διατάξεως
τελείων· ἀλλ ὅτι μόνον τελεῖται ἐνταῦθη, αὐτῷ κανῶν κατὸ¹¹⁾
τὸν χρεώστην, ἡ καὶ γενικῶς κατὰ πάντων τῶν χρεώστων
ἐναγαγεῖν, οὐ μήρ καὶ περὶ πάντης οὐντας ἐστὶ προκονυμάτωρ.

Sed cum miles hac actione experiri, et alieno nomine
intentionem proponere vellet, opponitur ei a quibusdam,
quod miles esset, nec alienam causam agere posset.
Miles igitur adit Imperatorem, qui sic ad eum rescri-
psit: Milites suis negotis superesse, eorumque curam
gerere inoffensa disciplina militari possunt. Nec po-
test dici, eum, qui honesta et verecunda praecedente
causa, actiones sibi mandatas exercuerit, alieno negotio
fungi: cum, licet intentio ex persona alterius bona fide
sumatur, nunc tamen rem suam gerere non ambigatur.
Militibus igitur meis interdicere, ne in rem suam pro-
curatores hiant, non solum absurdum, sed etiam ini-
quum est. Attende: equidem exempli gratia duas cau-
sas proposui, vel quod actiones militi donatae sint, vel
quod eas in dotem acceperit. Tu vero ex hac constitu-
tione generalem formabis regulam: militem recte in rem
suam fieri procuratorem, si id, quod petit, lucro eius
cessum est.

ALIA INTERPRETATIO.

Ideo constitutio addidit bona fide, ut, si tanquam re-
demtor alienam item emerit, et alieno nomine exper-
tus fuerit, licet ipse, quod petitur, lucratus sit, vel
repellatur secundum const. 7. quae ipsi aliena nego-
tia redimere vetat. Duas igitur res concurrere oportet,
ut et ipse, quod petitur, lucretur, et ut bona fide ad
negotium accedat, licet alieno nomine intentionem faciat.

LXXXIV. Ex his, quae dominus procuratori non mandavit, nullum patiatur praeiudicium. Qui vero plenam agendi potestatem mandavit, rem iudicatum ne rescindat, cum, si quid dolo actum sit, mandati actionem habeat. L. 16.
C. II. 12. in
nostris 13.

THEODORI.

Si procurator praeter mandatum egerit, principali nullum affert praeiudicium, nisi forte universalis sit procurator, et dolum non commiserit. Nam traditum est lib. 4. tit. 35. const. 12. procuratorem mandati fines egressum nihil agere videri. Lege lib. 6. tit. 2. const. 19.

THALELAEI.

Constituit aliquis in unam speciem procuratorem, v.
c. ut Titium debitorem suum excuteret. Is vero contra alium quoque debitorem agit, et hoc facto inferior dis-
cedit. Litis igitur dominus preces obtulit Imperatori, ut res iudicata rescinderetur, cui is in hunc modum re-
scripsit: Si procuratore in unam speciem constitueris,
isque mandati fines egressus aliud quid egerit, id quod
gessit, nullum tibi domino praeiudicium facit. Quodsi
procurator plenam agendi potestatem habuit, rem iudi-
catam rescindi non oportet. Si quid enim fraude vel
dolo egerit is, qui omnium rerum procurator a te con-
stitutus est, potes cum convenire more iudiciorum. Con-
stitutionis vero versio ad verbum facta ita habet: Si
procurator ad unam speciem constitutus officium man-
dati egressus est, id quod egit nullum domino praeiu-
dicium facit. Quodsi plenam potestatem agendi habuit,
rem iudicatum rescindi non oportet: cum si quid fraude
vel dolo egerit, convenire eum more iudiciorum non
prohibeatur.

plenam potestatem agendi] Hunc locum tan-
quam de universali procuratore cepit Heros Patricius,
laudans etiam Demosthenem, qui eodem cum modo in-
tellexerat. Ego vero putem, id constitutionis verbis
non significari: sed ipsi tantum plene mandatum esse,
ut adversus debitorem, vel in universum adversus omnes
debitores ageret; non vero ipsum omnium rerum pro-

¹⁾ Cod. Haen. male pro ἀγωγήν habet ἀγαθήν. ²⁾ In MS. margine emendatur σεμνῆς, quo nihil opus est. R. Etiam Cod. Haen. in marg. οεμνῆς. ³⁾ In L. 9. C. hui. tit. ita legitur: licet contentio ex persona alterius bona fide sumatur, hinc tamen rem suam gerere etc. Sed Scholiastes noster legit: licet intentio ex persona alterius bona fide sumatur, nunc tamen rem suam gerere etc. R. Aperte profiteor, hanc Scholiastæ lectionem mihi præflicere et magis genuinam videri. ⁴⁾ Codd. Coisl. et Haen. ἀναψηλαργάτω. ⁵⁾ Sic etiam Codd. Coisl. et Haen. Fabr. προειδούσι. ⁶⁾ ἵποι προτροπῆς apud Fabr. deest. Habent reliqui omnes. ⁷⁾ Cod. Coisl. et Fabr. ἀγωγήν. ⁸⁾ Potius legendum ξενιτῶν. Ruhnk. ξε αὐτῶν. ⁹⁾ Cod. Haen. αὐτῷ, quod præflicet. ¹⁰⁾ Cod. Haen. potestate.

ἀπλῶς γαρ μόνον ἐγένετος ἡ διάταξις, ἔγνωμεν γ) τοῦ κυρίου τῆς δίκης ἐπιγάγεν ὁ προκονσύλων, καὶ ἐπιγάγε, τοιμὴ iudicatam rescindi non oportere ^{v)}.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ.

Οὕτε ἐπίτροπος, οὕτε κονδάτων δίδωσι πρὸ προκατάρχεως προκονσύλων.

l. 11. πέ'. Οὐδὲ ^{x)} ἐπίτροποι, οὐδὲ κονδάτωρες δύναν-
ται 12. in tali εἰς δίκην τοῦ ἀνήβον γ), ἢ ^{y)} τοῦ κονδατορευομέ-
νοντος 13. τον α) νέον, ἐντολέαν αὐτοῖς καταστῆσαι ἐκ τοῦ οἰκείου
προσώπου, ἀλλὰ μόνον ἐνύοντα αὐτοῖς καθιστᾶν ἔξ-
εστιν ^{b)}. αὐτὸς μέντοι ὁ ἐπιτροπευόμενος ἢ ἡ ἐπίτρο-
πευομένη, ἢ ὁ κονδατωρευόμενος ἢ ἡ κονδατωρευομένη,
καὶ εἰς τὸ ἐναγαγεῖν, καὶ εἰς τὸ ὑπὲρ αὐτῶν ἐναγγῆλναι
σὺν αὐθεντίᾳ ^{c)} τοῦ ἐπιτρόπου ἢ συνανέσει τοῦ κον-
δάτωρος, δύνανται ἐντολέα ^{d)} καθιστᾶν ἐν τῇ οἰκείᾳ δίκῃ, ὅν βούλονται.
καὶ αὐτοὶ δέ, φησίν, οἱ ἐπίτρο-
ποι καὶ οἱ ^{e)} κονδάτωρες, ἐὰν ἀπαξ προκατάρχεσθωται ^{f)},
κατὰ μίμησιν τῶν προκατάρχεμένων ἐντολέων παρα-
σχεῖν ἐντολέας ^{g)} οὐ κωλυθήσονται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἐνάγοντα] ^{h)} Πτοι δίκης ἄποισα, ὃς καὶ ἐνάγοντος καὶ
 ἐναγομένου ἔστιν, ὃς παρονούση τοῦ δικαιοῦ προβάλλεται
 παρὰ τοῦ κονδάτωρος εἰς αὐτὸν μόνον τὸ δικάζεσθαι. ἐντολές
 δὲ περὶ αὐτοῦ ⁱ⁾ προβάλλεται οὐδὲ γὰρ δίκαιαι ἐντέλλεσθαι.

ΕΡΜΙΝΕΙΑ.

Ἄλλα αὐθεντεῖν ὄφειλοντας τοῖς ὄργανοῖς προβαλλομένους.
 ἀνάγραψιν δὲ βιβλ. ε. τίτλ. τρίτ. διατ. δ. ἔνθα φησίν, ὅτι
 οὐκ ἐνάγεται ὁ οργανός ἐκεῖς τοῦ ἴδιου κηδεμόνος, οὐδὲ ἐγ-
 κληματικός, οὐδὲ ζημιατικός.

ΟΑΙΔΕΛΛΑΤΟΡ.

Καὶ εἰς τὸ de procuratoribus τῶν α'. καὶ πολλαχοῦ με-
 μαθήσκαμεν τὸ τῆς δικαίεως ταύτης νόμαμον, οὐτοῦ οὐδὲ ἐπίτρο-
 πος, οὐδὲ κονδάτωρ, δύνανται εἰς δίκην τοῦ ποντίλλου ἢ τοῦ
 κονδατωρευομένου τονού, προκονσύλωρος αὐτῷ ⁱ⁾ καταστῆσαι ἐκ
 τοῦ οἰκείου προσώπου, ἀλλὰ μόνον ἄποισα ἔξεστιν αὐτοῖς κα-
 θιστικόν. αὐτὸς μέντοι ὁ ἐπιτροπευόμενος ἢ ἡ ἐπιτροπευομένη,
 ἢ ἡ κονδατωρευομένη ἢ ὁ κονδατωρευόμενος, καὶ εἰς τὸ ἐναγα-
 γῆν καὶ εἰς τὸ ἐπέρι αὐτῶν ἐναγγῆλναι σὺν αὐθεντίᾳ τοῦ ἐπι-
 τρόπου ἢ συνανέσει τοῦ κονδατωρος, δύνανται προκονσύλωρα
 καθιστᾶν ἐν τῇ οἰκείᾳ δίκῃ, ὅν βούλεται. καὶ αὐτοὶ δέ, φη-
 σίν, οἱ ἐπίτροποι καὶ κονδάτωρες, ἐὰν ἀπαξ προκατάρχεσθωται,
 κατὰ μίμησιν τῶν προκατάρχεμένων προκονσύλωρων παρα-
 σχεῖν προκονσύλωρα οὐ κωλυθήσονται.

in rem pupilli] ^{j)} Τὸ ἵνα δέ ^{k)} τούτον ἐν δίκῃ ἐπεὶ
 εἰς διοικήσιν τῶν προγράμματον τῶν ποντίλλων καλῶς δίδωσι
 προκονσύλωρα.

Ἐνάγοντα] Οἶδας πόσα δεῖ συνδιφασίν, ἵνα τὸ ἄποισα
 προβάλλεται οἱ ἐπίτροποι η οἱ κονδάτωρες.

ὁ ἐπιτροπευόμενος] Τότε δύναται ὁ ποντίλλος προ-
 βάλλεσθαι προκονσύλωρα, οὐταν καὶ συμπάρεστι τὸ ἐπιτρόπῳ
 καὶ μὴ ἕκαστος ἔσται. πῶς γάρ δίνεται ἔμφασις ὥν ἐντελλάσθαι,
 ἢ λακεῖν μὲν δύναται, ἀποληπτάσται δέ ὁ ἐπίτροπος, πῶς ἔχει
 αποληπτάνετος αὐθεντίαν αὐτῷ; τὸ οὖν εἴσημόν της δια-
 τάξει ἀπολελεύμενον, οὐτοῦ οὐ ποντίλλος καὶ η ποντίλλη, καὶ
 ὁ τετράτος καὶ η γεωτέρα δύναται παρασχεῖν προκονσύλωρα,
 κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον τούτον, ἥτις καὶ λακέεν δύναται, ὥστε
 ἐντέλλεσθαι αὐτῷ ἥτις καὶ πάσισιν ^{l)} αὐτοῖς οἱ ἐπίτρο-
 ποι καὶ οἱ κονδάτωρες αὐτῶν, ὃς καὶ δύνασθαι συνανένειν αὐ-
 τοῖς. οὐ γὰρ ἀπότινος ὁ ἐπίτροπος οὐκ αὐθεντεῖ, εἴπομεν ἐν
 τῷ de tutelis μονοβιβλίῳ ^{m)}.

curatore esse. Nam simpliciter tantum constitutio quae sivit, num ex sententia domini litis egerit procurator, atque inde conclusit, rem iudicatam rescindi non oportere.

THEODORI.

Neque tutor neque curator ante litis contestationem dat procuratorem.

LXXXV. Neque tutores, neque curatores in rem pupilli vel adolescentis procuratorem ex sua persona facere possunt; sed actorem tantum ipsis constituere licet. Ipse tamen pupillus vel pupilla, adultus vel adulta, tam ad agendum quam ad defendendum, cum tutoris auctoritate, vel curatoris consensu procuratorem quem voluerint, in causa propria ordinare possunt. Ipsi etiam, inquit, tutores et curatores, si semel item contestati fuerint, ad exemplum procuratorum, qui item contestati sunt, dare procuratores non prohibentur.

SCHOLIUM.

qui agat] Vel litis actorem, qui tam eius qui agit, quam eius qui convenit, esse potest, quique praesente iudice a curatore ad litigandum tantum constituitur. Procurator vero ab eo non ordinatur; neque enim potest mandare.

INTERPRETATIO.

Sed auctoritate sua confirmare debent procuratores a pupillis ordinatos. Lege autem lib. 5. tit. 59. const. 4. quae dicit, pupillum absente tuteore neque criminaliter, neque civiliter conveniri.

THALELAEI.

Et tit. D. de Procuratoribus, et alibi ius, quod hac constitutione sancitur, didicimus: scilicet neque tuteorem neque curatorem ad agendum item pupilli vel adolescentis procuratorem ex sua persona facere posse, sed actorem tantum constituere. Ipse autem pupillus vel pupilla, adultus vel adulta, tam ad agendum quam ad defendendum cum tutoris auctoritate vel curatoris consensu procuratorem, quem voluerint, in propria causa ordinare possunt. Et ipsi, inquit, tutores et curatores, si semel item contestati fuerint, ad exemplum procuratorum, qui item contestati sunt, procuratorem dare non prohibentur.

in rem pupilli] Hoc in rem intellige in item: quia negotiorum pupilliarum administrandorum causa re-
 cete dat procuratorem.

actorem] Nostri, quae concurrere debeant, ut tu-
 tores aut curatores actorem constituant.

pupillus] Tunc pupillus procuratorem ordinare potest, si et cum tuteore praesens sit, et infantiam ex-
 cesserit. Quomodo enim infans mandare potest; aut si loqui possit, absit autem tutor, quonodo absens tutor auctoritatē interponet? Quod igitur in constitutione dictum est generalius, pupillum et pupillam, adultum et adultam procuratorem ordinare posse, ex sententia constitutionis intellige, quando pupillus loqui potest, ut mandet, et quando tutores et curatores adsint, ut au-
 toritatē interponere possint. Absenti enim tuteorem non commodare auctoritatē, diximus in libro singulari de Tutelis.

v) Vere et eleganter coniiciebat Scheltinga noster, ἐν γνώμῃ. R. w) Cod. Haenel. reiudicatam residū non oportere. x) Basilica (Fabroti) "Οὐ οὐδὲ ἐπίτροπος. R. Cod. Coisl. et Haen. ut Ruhkenius. y) Cod. Haen. τῆς ἀνήβον. z) Cod. Coisl. ἄποι. a) Fabr. et Cod. Coisl. κονδατωρευομένου. b) Fabr. et Cod. Coisl. ἔξεστιν αὐτοῖς καθιστᾶν. c) Cod. Coisl. αὐθεντεῖ. d) Fabr. προκονσύλωρα. e) οἱ deest apud Fabr. et in Cod. Coisl. f) In margine Cod. Haen. additur: ζήτει τὸ γα'. κεράλιον. g) Fabr. προκονσύλωρας. h) Recte Scheltinga inserit negationem, παρ' αὐτοῦ οὐ προβάλλεται. R. i) Cod. Haen. habet αὐτοὶ pro αὐτῷ. k) Cod. Haen. ὑπερε πρὸ ἵνα δέ. l) Lege πάρεσσιν, quod habent Scholia Basilicorum, ex qui-
 bus mox rectius legas, ὅτι γὰρ αὐτὸν ὁ ἐπίτροπος, πρὸ ἵνα γάρ ἐπόντι ὁ ἐπίτροπος. R. Cod. Rubnk. et Haen. παρέχοντι. m) Cod. Haen. de tutelis μονοβιβλίῳ.

Σημείωσαι, ότι καὶ οἱ ἐπίτροποι καὶ οἱ πουντάρωες κύριοι γίνονται τῶν ἀγωγῶν τὴν ἐπιτροπευομένων καὶ πουνταρευομένων διὰ τῆς προστατάξεως αὐτῶν¹⁾), καὶ ὡς κύριοι γενόμενοι καὶ οἰκειοποιησάμενοι τὰς ἀγωγὰς δύνανται καὶ προκοπάσσας παρασχέν μετὰ τὴν προσταταξήν. αὕτη δὲ²⁾ ἡ διαιτήσις αὐτολέξει κεῖται καὶ ἐν τῷ εἰ. βιβλ. τίτλ. ξι. ἡ α'. τοῦ τίτλου, τῶν περιφραστάτων κωδικευτῶν εἰς συντομωτέρους ἀρχόντων τοῦ νομίμου καὶ ἐν τούτῳ καὶ ἐν εκείνῳ τῷ τίτλῳ κατὰς βαλλόντων αὐτῆς.

π'. Εξίστω πατέρι μετὰ τῆς συνίθους ἀσφαλείας, καὶ δίχα ἐντολῆς ἡτοι προτροπῆς³⁾ ἐκδικεῖν⁴⁾ τὸν ἐναγόμενον⁵⁾ πατέρα· καὶ γνωραζέτω τὴν πατρόψιν ἀγωγὴν ἔκαστος καὶ μὴ ἐνταλθεῖται. οἱ δὲ ἐλάττονες ἐνβαλλέσθωσαν διεκδικοῦντες, μόνον εἰ μὴ τὸν καταδικάζεσθαι μέλλοντα ὡς καταφρονητὴν ἀπολειψθέντα διεκδικοῦσιν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ζήτει τὸ λθ'. κεφ. καὶ βιβλ. τρ'. τίτλ. γ'. κεφ. τελευταῖον.
γυμναζέτω] Ζήτει τοῦ λέ. κεφ. τὸ α'. θέμα.
ἐνβαλλέσθωσαν] Σημείωσαι, διὰ τὸ ἀδιαστίκτως εἰ-
γημένον ἐν τῷ νά. κεφ.
ώς καταφρονητὴν] Ζήτει τὸ ἔργον τοῦ λθ'. κεφ.

ΘΕΟΛΟΓΟΤ.

Ἄντεπιν οὐδεδήποτε δεφενδεῖν τὸν ἔναγόμενον παρέζων τὴν εἰωθίνην αἰωνίαν, ὡς γάρ φησιν ἡ γεωγά⁶⁾ s). ἡ⁷⁾ δε-
φενδοῖνον οὐ νοεῖται μὴ διδομένης ἀσφαλείας· καὶ χωρὶς μα-
δάτου δεφενδεῖν διὰ τὸν ίδιον πατέρα. τὸ αὐτό φησι ἐπὶ⁸⁾
ιωδὸς ἡ καὶ διάταξις τοῦ παρόντος τίτλου, ὅτι τὴν ίδιαν γνωρί-
σθαι μέλλει τοις χωρὶς μανδάτου.

ΘΑΛΕΛΑΠΤΩ.

Πατέρα ἀπολιμπατόμενον τὸν ἥβοντική δεφενδεῖναι· ἀλλὰ
ἀπτέπον οἱ διάδοτοι πρός τὴν τοῦ παιδὸς δεφενδόντα, καὶ ὅτι
μαδάτον οὐκ είχε πιστὰ τοῦ πατέρος, καὶ ὅτι ἐλάττων ἦν τῶν
καὶ ἐνιαυτῶν. καὶ διὰ ταῦτα μὴ δεχθεῖσθαι τῆς τοῦ παιδὸς
δεφενδοίνος, ὁ πατήρ ἀπό τοῦ πατεῖσθαι τοῦ παιδὸς δεφενδό-
ντον τοῦ βασιλίου, καὶ ἀπέγνωσε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὐ-
τῶν⁹⁾ ἀπαγγέλλειν εἰκόναν, καὶ διπλοῦν ταύτα λόγον οὐκ ἢ
ιωνάκην· καὶ οὐ οἱ βασιλέων δύνανται τὸν ἀπότα δεφεν-
δεῖνεν, καὶ ἀξιωματικος¹⁰⁾ εἴη, καὶ ἀπεκλεισθεός αὐτὸν, παρέ-
ζων μέντοι τὴν ιονδικαῖον σόλουν ὑπὲρ τῆς οἰκείας δεφενδό-
ντος· καὶ οὐ τὸν καὶ αὐθαιρέτως ὑπὲρ τοῦ πατέρος ἔναγον,
οὐκ ἀπατεῖται μαδάτον. εἰ τόννην ἔναγειν δύνανται καὶ δίχα
μαδάτον, πολλὰ μᾶλλον δύνανται δεφενδεῖν τὸν πατέρα ἀπο-
λιμπατόμενον, καὶ μαδάτον χωρὶς ταῦτα μὲν οὖν πρός τοὺς
τὴν ἀπίθετον τοῦ μαδάτου επιζητοῦντας ἔτραπταν οὐ δια-
ταξίς. λοιπὸν δὲ καὶ τὸ τῆς ήμικλης ἐπιφέροντον λέγεται· ὅτι
ἔν διὰ τὸ μήπω πεπληρωσάντα αὐτὸν τὴν ἔνομον ἥμικλην,
ἀποθήσατο τῆς δεφενδοίνος ὁ δικαιοτής, οὐ παγανόμος ἐποίη-
σεν. οὐδὲ γαρ ἐπιτηδεύος ἔστι πρὸς δεφενδούντα, ἐπειδὴ ἔω-
κτην δημητρίην, εὐχερεῖς ἀπαιτεῖ τὴν ἀποκατάστασιν. πολλὰ δὲ, φη-
σίν, δικαιότερον ἢ τοιάντον δεφενδούντα δέξιωδι, ἵπτε ἀπότα
ένων ὑδεφενδούντο, καὶ ὡς κοπούμακα βιογνατὴ δίζη¹¹⁾ προσ-
παγραῖ. ἐν τούτῳ μὲν ἡ τοῦ πατέρος πόδας δύναμις ἡτοι ὁ τοῦ
τῆς διατάξεως παραδίδοται.

συνίθοντος ἀσφαλείας¹²⁾ Τὴν ιονδικάτον σόλουν λέγει
παρέζωμι, διὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα, νεμοι sine satis-
factione defensor idoneus intelligitur¹³⁾. καὶ πρόδηλος
ἔστιν ὁ κανόν, ομοίωσαι δὲ τὸ ίδιον, ὅτι καὶ νέον πατέρος
δεφενδεῖναν ἀπαιτεῖται τὴν ιονδικαῖον.

Ἐγώητος· αὐτεξούσιον χρὴ θεματίου τὸν νέον τὸν θέ-
λοντα δεφενδεῖναι τὸν πατέρα, ἡ καὶ ὑπεξόντοι παῖδες δύ-

Observa, tutores et curatores actionum, quae pupillis et adultis competunt, dominos fieri per litis contestationem, eosque quasi dominos factos, et sibi proprias redentes actiones, post litis contestationem procuratorem dare posse. Haec vero constitutio verbotenus repetitur lib. 5. tit. 61. ordine prima; quippe illustres Codicis compilatores ob commodiorem sanctionis lectionem et hoc et illo tit. recte eam locarunt.

LXXXVI. Liceat omnibus sollemni praestita sa-
tisdatione, etiam sine mandato reum patrem defendere: et unusquisque paternam actionem exerceat etiam C. II. 12. in
citra mandatum. Minores autem alienam defensionem
suscipientes repellantur, nisi eum, qui absens quasi
contumax condemnationem passurus sit, defendant.

SCHOLIUM.

Quaere cap. 39. et lib. 12. tit. 3. cap. ult.

exerceat] Quaere cap. 35. them. 1.

repellantur] Observa hoc, quia indistincte dictum est cap. 51.

quasi contumax] Quaere them. ult. cap. 39.

THEODORI.

Quilibet, sollemni praestita satisdatione, reum defendere potest. Nam, ut ait Novella, defensio non intelligitur, nulla praestita satisdatione. Filius absque mandato patrem suum defendit. De marito dicit const. 21. huius tit. eum uxorem suam citra mandatum defendere.

TALELAEI.

Patrem absentem filius defendere voluit: sed adver-
sarii huic filii defensioni obiecerunt, tum quod patris
mandato non esset instructus, tum quod minor XXV
annis esset. Non admissa igitur filii defensione, absens
pater condemnatus est, et preces hac de re obtulit Imperatori, qui ipsi in huic modum rescripsit: Exigendi a
filio tuo mandati, qui se defensioni tuae obtulit, dupli-
cem ob rationem necessitas non fuit: et quod defendere qui vult absentem potest, sive extraneus, sive li-
bertus eius sit, satisdans tamen de iudicato solvendo
pro defensione sua; et quod filius etiam sponte patris
nomine agens, mandatum probare non cogitur. Si igitur
agere potest citra mandatum, multo magis absentem
patrem defendet, etiam absque mandato. Hactenus qui-
dem constitutio adversus eos tractavit, qui mandati ex-
ceptionem inquirebant. Restat, ut de aetate obiecta dicat: si ob id, quod necum legitimam aetatem comple-
vit, iudex eum a defensione repulit, nihil iniusti fe-
cit. Neque enim idoneus est ad defendantum, quoniam,
si victus est, facile petit in integrum restitutionem. Sed
multo, ait, iustius fuit, huiusmodi defensorem admittere,
quam absentem indefensum relinquere, et quasi contu-
macem gravissima condemnatione afficere. Atque hisce
traditur vis textus ad verbum versi, sive sensus constitu-
tionis.

sollempni satisfactione] Cautionem de iudicato solvendo praestari dicit propter regulam: nemo sine satis-
factione defensor idoneus intelligitur. Etsi perspicua est regula, observa tamen speciale, quod a filio patrem defendente exigatur satisdatio.

Quaestio: utrum filium, qui patrem defendere vult,
sui iuris esse oportet, an etiam liberi, qui sub patria

n) Cod. Haen. αὐτοῦ. o) Secus est in Codice, quo hodie utimur. R. p) Verba ἡτοι προτροπῆς desunt apud Fabr. g) Fabr. et Cod. Coisl. διεκδικεῖν, quod et mihi praeplacet. r) Hic textus in Basilicis (Fabro) non unam labem contraxit. Primum abest vox necessaria πατέρα, deinde πατρόνας inepit abiit in προτροπή, denique desideratur verbum ἀπολειψθέντα. Miror, vitium non suboluisset Fabro. R. Cod. Coisl. eum textum exhibet, quem editio Ruhnkeniana et Cod. Haen. s) ἡ γεωγά additor in Cod. Haen. et sic expletar lacuna, quae reperitur in edit. Ruhnkeniana. t) η deest ante vocem δεφενδούντος in Cod. Haen. u) Repone ἔσωτικός, ut in sequentibus. In L. 12. h. t. sive libertus, sive extraneus sit, reclamantibus Graecis nostris. Vulgatam lectionem commode explicat et tuerit Guil. Pauvius Observ. Iur. Civ. cap. XXI. p. 126. R. v) In L. 12. h. t. gravi condemnatione afficere. Sed Graecus in'erpres legisse videtur: gravi condemnationi affigere. Inso'enter et barbare. R. w) Cod. Haen. intellegitur.

ναυται τούς έκατων πατέρας δεφενδείνει; ὀδιάφορον ἔστιν, εἴτε αὐτεξουσίους, εἴτε υπεξουσίους ἐνταῦθα θεματίσεις τοὺς παῖδας. καὶ γὰρ τὸ μεῖζον ἔμαθες ἐν τῷ δ. τῶν de rebus βιβλίῳ, ὅτι εἰ καὶ τὸν τυχόντα ξένοιον δύναται δεφενδείνειν ὁ υπεξουσίος, πολλὰ μᾶλλον τὸν ὄντον πατέρα δύναται δεφενδείνειν ἀποκλήτως. ὅτι δὲ καὶ τὸν πατέρα δεφενδείνει, ἐν τῷ λόγῳ τῆς de in rem verso μεμάθηκαμεν. ὀδιάφορον οὐν, εἴτε αὐτεξουσίους εἴτε υπεξουσίους ἦν ὁ νίος.

[καταδικάζει σθαί]. Σημείωσαι, ὅτι ἡγίκα μᾶλλει παταδικάζεσθαι τις ὡς κοντούμαξ, τότε δίκαιον ἔστι, καὶ τὸν ἐλάττονα τῶν καὶ ἐγεντῶν πρὸς τὴν τούτου δεφενδόνος προσδέχεσθαι. ὤδον γάρ, δικαιότερον ἔκάλεσε τούτον ὡς δικαιᾶξις, ἥπερ τὸ τὸν ὑπότονον παταδικάζεσθαι. οὐτώς εἴπομεν καὶ ἐν τῷ de procuratoribus τῶν ποιών, ὅτι ἡρίκα ἐπίτροπος ἀπολιμπαρόμενος ὡς σούπερτον κρίνεται, οὐ καὶ δέσμωσιν τινὰ ποιούμενον ὑπέρ αὐτοῦ λόγους, εἰ μὴ ὕδικον ἔχει περὶ τούτου μανδάτον. εἰ μέντοι μᾶλλει ὡς ἀπολιμπαρόμενος παταδικάζεσθαι, τότε καὶ τὸν εἰ τινὸς δῆποτε δεχόμενα καὶ δίκαια μαρδάτον ὑπέρ τοῦ ἐπιτρόπου λόγους^{x)}, ποιούμενον. διὸ τοῦτο δὲ βαρεῖται λέγεται ἡ κατὰ τὸν ὑπότονον κοντούμαξος ἐκφροσύνη ἀπόφασις, ἐπειδὴ καὶ αὐτήν^{y)} οὐδὲ ἔκκλησιν δύνατον. τὸ δὲ περὶ τούτου κρατοῦν τελειώτερον ἐν τῷ δ. βιβλίῳ τούτου τοῦ καθηκοντοῦ σὺν θεῷ μαθησόμεθα.

L. 13. πέ. Πρὸ προκατάρξεως ἐκβαλλέσθα κινῶν ὁ στρατ. C. II. 12. in τιώτης ἀλλοτρίῳ δινόματι, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν τὴν ἰδίαν^{z)} nostris 13. ἀγωγὴν ἐνετέλαιτο. μετὰ γὰρ προκατάρξιν ἰσχυρῶς κινεῖτο, καὶ ἔκκλητος ἤκολον θῆσεν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

μετὰ γὰρ προκατάρξιν^{α)} Η γὰρ προκαταρξεία παραγγαμή ἐν ἀρχῇ μὴ λεχθεῖσα τῆς δίκης, ἔκποτε οὐ δοκεῖ ἰσχυρῶς αὐτοτίθεσθαι.

ΘΕΟΔΩΡΟΤ.

Η τῆς προκαταρξείας παραγγαφῆς ἀντίθεσις πρὸ προκατάρξεως γνωμάζεται, καὶ ομειῶσαι, πλὴν^{b)} μὴ λάθῃ σε ἡ καὶ διάταξις τοῦ παρότος τίκλου λέγουσα, ὅτι οὐκ ἀλλὰ ἡ προκαταρξεία πλιστος, ἀργοτον νοέται το παρό αὐτοῦ πρατιόμενον, γηγονέντε, ποτὲ καὶ μετὰ προκαταρξεῖν τὴν τοιαύτην παραγγαφήν ἀντιτίθεται, καὶ ἡ παρούσαν ιγ. διάταξις, περὶ στρατώποτον προκαταρξάσθας φησι τοῦτο γνεύσαι πρὸ προκαταρξεώς, ἢ δέξαι την καὶ διάταξιν ἐπὶ πλιστοῦ προκαταρξάσθας ποτὸν λέγουσαν, καὶ μετὰ προκαταρξεῖν τὴν εἰσημένην παραγγαφήν ἐξετάζεσθαι, πότε ἐστὶν εὐλογον. ὡς γὰρ διλατούσα, πρὸ προκαταρξεώς ἀντιτίθεται ἡ αὐτή παραγγαφὴ ἀνάγνωσθι βιβλ. δ. μίλ. iθ. καὶ βιβλ. η. μίλ. λε. διατ. iβ. καὶ ιγ.

ΟΑΛΕΛΑΙΟΤ.

Ο παταδικάσθεις ἐν πρόγυματι καὶ ἔκκλησιμενος οὐ δύναται κακοῖς πεχοῦσθαι δικαιολογίας, ἀς οὐκ ἐγύμασεν ἐν τῷ πρωτοτύπῳ δικαιαστηῷ. εἰ γὰρ τοιαύτας προσενέγκητη δικαιολογίας, οὐκ ἔτι παρὰ τὸν ἀρχοντα γέγονεν, ἀλλὰ παρὸ αὐτὸν τὸν δικαιούμενον, ὡς παραπλόντα τας ἀρμοτούσους αὐτῷ δικαιολογίας, κακένο δε κάθετον^{c)} εἰσημένον, ὃτι στρατιώτης οὐ δύναται κακὸν αὐτοῦ nomine ἀγωγῆς, πρὸς τοῦτο ἐργαται, πρὸς τὸ ιγ. εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῶν ἀγωγῶν ἀντιτίθεσθαι αὐτῷ την εἰ της στρατιάς αὐτον παραγγαφήν. εὖν γὰρ δ παρὸ αὐτοῦ ἐνιγμόμενος μὴ ἀντιτίθει αὐτῷ την παραγγαφὴν ἐν αρχῇ της δίκης οὐκ ἔτι δύναται μετὰ ταῦτα την παραγγαφὴν αὐτῷ ἀντιτίθεσθαι. Θεωμεν τούτων ἐπὶ τὸ προκατείμενον. Μήτηρ στρατιώτης ἐνετέλαιτο αὐτῶν τὰς ἰδίας ἀγωγὰς κακοῖς καὶ ἡδύνατο μὲν ὁ χρεώσας τῆς μητρὸς ἐνιγμόμενος ἀντιτίθει ται τῷ στρατιώτῃ την της στρατιώτης παραγγαφὴν, ἀλλὰ οὐκ ἀντιτίθει, καὶ ἡττήθεις ἔξεικλεσται, καὶ οὐκ ἡθούσετο ἐν τῷ δικαιοτύπῳ της ἔκκλησίας ἀντιτεθῆναι τῷ στρατιώτῃ παραγγαφὴν ἐδεήθη οὐκ περὶ τούτου βασιλέως στρατιώτης, καὶ ἀντιχρηστεί πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὐτως. οὐτω δῆτα περὶ τῆς^{d)} ήρ σοὶ η μήτηρ ἐνετέλαιτο, την ἀγωγὴν ἐπεγείνεσθαι^{e)} δύνασθαι, εἰ ὅτε ἐν προοιμίων την δίκην προκαταρξώ, μὴ ἀντιτίθηση σοι τουτου ἔνεκεν η παραγγαφὴ της στρατιώτης, η της παραγγαφὴ

potestate sunt, parentes suos defendere possunt? Nihil interest, utrum hoc loco sui iuris ponas, an filiosfamilias. Etenim lib. 4 eorum, qui de Rebus sunt, didicisti, filiumfamilias, si quemvis extraneum defendere potest, multo magis absque ullo impedimento defendere patrem suum. Patrem autem defendere tit. de in rem verso didicimus. Nihil igitur refert, utrum sui iuris sit, an filiosfamilias.

[condemnationem] Observa, quando quis quasi contumax condemnationem passurus sit, tunc iustum esse, ut XXV annis minor ad eius defensionem admittatur. Ecce enim, constitutio id iustius esse dixit, quam absentem condemnari. Sic etiam diximus tit. D. de Procuratoribus, si absens tutor tanquam suspectus postuletur, non oportere admitti, qui pro eo causam dicat, nisi constet ei a tutore mandatum nominatim. Sed si absens condemnationem passurus sit, tunc quemlibet audiimus vel citra mandatum pro eo causam dicentem. Ideo vero sententia adversus absentem contumacem lata gravis dicitur, quia ab ea appellare non licet. Quia in re quid obtineat, lib. 7. huius Codicis, si Deus sierit, plenius cognosemus.

LXXXVII. Ante litis contestationem miles alieno nomine agens repellatur, licet mater ei actionem suam mandarit: post litis autem contestationem utiliter agat, licet appellatio secuta sit.

SCHOLIUM.

[post litis autem contestationem] Procuratoria enim exceptio initio litis non prolata deinceps non videtur utiliter opponi.

THEODORI.

Procuratoriae exceptionis oppositio ante litis contestationem exercetur; quod observes. Neque tamen te lateat const. 24. huius tit. quae dicit, non inquisita ante litis contestationem exceptione, si tamen procurator falsus inveniatur, inutiliter egisse videri. Aut statues igitur, etiam post litis contestationem tamē exceptionem opponi, et praesentem const. 13. de milite procuratore dicere illud fieri ante litem contestatam, aut capies const. 24. tanquam de falso procuratore duntaxat loquenter, et post litem contestatam dictam exceptionem examinari permittentem; quod ratione est consentaneum. Nam quia dilatoria est illa exceptio, ante litis contestationem opponitur. Lege lib. 4. tit. 19. et lib. 8. tit. 35. const. 12. et 13.

THALELAEI.

Condemnatus in negotio aliquo et appellans non potest uti novis allegationibus, quas prima instantia non ventilavit. Si enim tales afferat allegationes, non amplius per magistratum stat, sed per ipsum litigantem, quippe qui praetermisit allegationes sibi competentes. Illud vero, quod dici solet, militem alieno nomine actionem intentare non posse, hunc in finem dicitur, ut statim in principio litis militiae praescriptione ipsi opponatur. Si enim conventus ab eo praescriptionem non opponat in principio litis, non amplius ei potest praeescriptionem opponere. Veniamus iam ad rem propositam. Militis mater mandavit ei actiones suas: matris debitor conventus cum militi praescriptionem militiae opponere potuisse, non opposuit, sed victus appellavit, et forte in provocationis iudicio militi exceptionem obiicere voluit. Miles igitur preces obtulit Imperatori, qui hunc in modum ei rescripsit: ita denum super lite, quam tibi mater mandavit, actionem intentare potes, si cum primum litem movere inciperes, non est tibi eo nomine opposita praescriptione militiae, quae nec, cum appellatio agitur, tibi obici potest. At si res integra est, Edicti perpetui ratio non permittit tibi alieno no-

x) Cod. Haen. λόγον pro λόγον. y) Cod. Haen. κατὰ ταῦτά. z) ἰδίαν ante ἀγωγὴν deest apud Fabr. Reliqui omnes habent. a) Vox πλὴν in margine Cod. Haen. legitur b) Versionem dedi, quam potui. Locus enim vitiatus est. R. Forfasse pro κάθετον legendum est κατ' ξθος. c) Ruhnk. τότ. d) Supple περὶ τῆς δίκης, ήρ σο. R. e) Cod. Haen. πιπεθαι.

οὐδὲ ὅτε ἡ ἔκκλησις πράττεται, ἀντιτεθῆναι σοι δύναται. εἰ μέντοι ἀπέξιμοι ἦστι τὸ πρᾶγμα, οὐ λογισμός τοῦ διηγουκούς ἐδίκτου οὐκ ἐπιτέφθιμοι οὐδὲ αἰλιγνώνιμοι ἀγώγοι ἐπιδείχνυνθασι· οὐδὲν καὶ αὕτη ώσπερ η δ'. διατίξεις προσωρινήν τοι, οὐδὲ ὑπέρ μητρὸς ουγκάσει τῷ οργανισμῷ τὴν δίκην αγωνίζεσθαι.

τὴν ἴδιαν ἀγωγὴν ἐνετείλατο] Τοῦτο κατ' ἐπίτα-
σιν εἶπεν ἡ δύνασις, ὅτι οὐδὲ εἰ ἔχει μαρδάτον τῆς μητρὸς,
δύναται ἐνυγαζεῖν υπὲρ αὐτῆς στρατιώτης ὁν. εἰ γὰρ μη την
στρατιώτης, πρόδηλον, ὅτι οὐδὲ νῦν καὶ δίχα μαρδάτου κα-
κῶς ἔκνει τὴν τῆς μητρὸς ἀγωγήν.

μετὰ γὺνι προκατάταξι] Σημείωσι, ότι ἐν ὁρχῇ τῆς δίκης, πρὸ τῆς προσκατάψεως, χρὴ ταῦτα ἀντιτεθεῖσα τῷ σχα-
τωτῇ τὴν παραγωγαφήν, καὶ ὅτι εἰ μὴ τοῦτο ἀντιτεθεῖ, οὐκ ἔτι
λοιπὸν μετὰ ταῦτα δύναται ἀντῆ κερδοῦσθαι κακῶν ὃ ἐπὸ τοῦ
στρατιώτου ἐπαγόμενον. δηλατοῦσι γὰρ ἑστὸν αὕτη ἡ παρα-
γωγὴ, ταῦτα δέ δηλιτοσίας κακῶν ἐστὶν ἐπιτίθειος ὁ πρὸ τῆς
προσκατάψεως ἄμειλι σήμερον ὃ δικολόγος παραβάτων δηλι-
τοσίαν παραγωγαφήν, καὶ μὴ ἐν προσημεῖον τῆς δίκης ἀντιτεθει-
κος αὐτὴν, ἐν τοιχειώσῃ μετὰ ταῦτα, κρούσσοςθα αὐτῆ, καὶ
λίγον τυχούντων προστίκτας, τὸν κώδ. τίτλον. 1) φησὶ διαπιστεῖ. πειθὲ δὲ τούτῳ τοῦ τελειώτερον ἀνύμενον
μαθεῖν ἐν τῷ δ. βιβλίῳ, εἰς ἔξτοι τῷ τοῦ ἐκκαλεσμένῳ κερδοῦ-
σθαι κακῶς δικιολογίας, ἢ οὐκ ἔξεστιν.

πη'. Οὐ διὰ τοῦτο ἡ πόρφασις ἡ κατὰ σοῦ
ἐπαχθεῖσα τῷ τοῦ νόμου λογισμῷ συνέστηκεν, διτὶ ἡ
ἀντιδικός σου ἐλάττων τῶν κε.⁸⁾ ἐμαντῶν καθεστῶσα
τὴν ἴδιαν δίκην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς δίχαια κονράτωρος κινη-
τέαν⁹⁾ ἐνετεῖλατο. τοῖς γὰρ ἐλάττοσιν ἡ ἥλικία ἐν ταῖς
ζημίαις συντρέχειν¹⁾, οὐ μὴν ἐν τοῖς πρόβημασι τοῖς
εἰσίως διαικηθεῖσιν ἀντικεῖσθαι²⁾ εἴωθεν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

εν τοις πράγμασι τοῖς αἰσθέσ] Τὰ γὰρ ὑπέρ τινος εἰσενεχθέντα νομίμα καὶ αὐτὸν οὐκ ἐμπρένεται.

THE OPERATOR.

Ζημιούμενοις τοῖς ἡπτοσιν οἱ νόμοι βοηθοῦσι δὲ ἀποκαταστάσαις, καύσιν κορυτα δίδοται ἡ ἀποκατάστωσις, ὡς φησὶ ἡ β'. διαιτ. τοῦ κατ. τιμῆς τοῦ παρόντος δευτέρου βιβλίου. ἀνάγνωσθι τὸν δ'. διαιτ. τοῦ με. τιμῆς τοῦ προκειμένου ὕστατως βιβλίου.

ΘΑΛΕΔΑΙΟΥ.

Γυνὴ ἐλάττον οὐδα τῶν κέ· ἐγιανιῶν καὶ κουφάτοσα ἔχουσα, μὴ συνιανύντος αὐτῆς τοῦ κουφατώσως, ἐνετέλεστο τῷ ἴδιῳ ἀνδρὶ δεβίτοςα ἴδιος μεθοδεύσων, καὶ ἐναγγέψων ὁ ὄντος αντίς ἐνίστημα· δὸς ἡγεμονίας προσδιδεῖν οὐτὸν βασιλέα ἀνταρτήπα τὴν καὶ αὐτὸν υπόφειν, δια τοῦτο ὥστι η γαμετὴ αυτοῦ τοῦ δικαιαμένου τοὺς αὐτοὺς ἐλάττον οὐδα των εἴκοσι πέντε ἐναντίους, καὶ ὑπὸ κουφατώσως πράττοντα, δίλξα τοῦ κουφατώσως, ἐνετέλεστο τῷ ἴδιῳ ἀνδρὶ τὴν καὶ αὐτὸν ἐναγγούρη· δὸς βασιλεὺς ἀντέγραψε πρὸς αὐτὰ τὰ ἐν τῷ βροιλικῷ κείμενα¹⁾.

ἐν τε εἰλατο]. Τοῦ φάσκου ἐστὶ τὸ ἐντελλαθαι τὴν γυναικα^{τῶν} ἴδιων ἀνδρὸς τὴν οὐκέτιαν ἐγνωμονίην. καὶ δίχα γὰρ μανδάτου καλών ἔχειν ὁ ἄντρος ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ ἀνθρώπου τῇ γυναικὶ τὴν ἐγνωμονίην διὸ καὶ τὴν πάτερν φέμι ἀπλετεῖτο. κατὰ μανδάτου δὲ τῆς γυναικὸς κατόπιν, καὶ ἀνθρώπου πλούτου λόγῳ τὴν ἀγνομήν αὐτῆς εἴλι οὐκ ἐστὶ νῦν τοῦτο τὸ ζητούμενον. ἐλίξεις γὰρ ὁ τῆς γυναικὸς ἄντρος, καὶ εἶτε κατὰ μανδάτου^ν) αὐτῆς εἴτε μανδάτου χωρὶς ἐνίκησε τὴν δύναμιν τὸ αὐτὸν ἡρός φάσκου^ο) σὺν ἐστιν, ὡς εἶπον σοι, τὸ ἐντελλαθαι τὴν γυναικά τῷ ἴδιῳ ἀνδρὶ. οημέλαισα^{σι} δὲ τὸν ἐντελλή τῆς διαιτάζεων κανόνα, διὸ οὐ δύναται η ἥδι-

mine actionem intendere. Ecce! haec constitutio simili-
ter atque antea const. 9. loquebatur, ne militi quidem
permittit actionem pro matre exercere.

actionem suam mandarit] Hoc per intensi-
nem dixit constitutio, militem nempe, licet matris man-
dato instructus sit, tamen non pro ea agere posse, qui
miles est. Si enim non esset miles, manifestum est,
eum tanquam filium vel citra mandatum matris action-
em movere posse.

post litis autem contestationem] Observa, in principio, lite nondum contestata, militi praescriptio- nem obiciendam esse; et si tunc non obiciatur, postea ab eo, qui a milite recte convenitus est, inutiliter adhibetur. Nam dilatoria est haec exceptio. Dilatariorum autem exceptionum iustum tempus est ante litis conte- stationem. Hodie sane advocatus si inter litis exordia praetermissam dilatoriam praescriptionem postea voluerit exercere, etiam unius librae auri condemnatione multat- tur, uti ait const. 13, lib. 8. Cod. tit. 36. An vero licet appellanti novis allegationibus uti, necne, plenius cog- nosces lib. 7.

LXXXVIII. Non eo minus sententia adversus te L. 14.
lata iuris ratione subsistit, quod adversaria tua XXV C. II. 12. in
annis minor constituta causam suam marito sine cu-
noscit nos 13.
ratore agendam mandavit. Minoribus enim aetas in
damnis subvenire, non rebus prospere gestis obesse
consuevit.

SCHOLIUM.

rebus prospere gestis] Nam iura, quae in alicuius favorem introducta sunt, adversus eum non debemus interpretari.

THEODORI.

Minoribus damnum passis leges subveniunt per restitutionem in integrum; quae datur causa cognita, ut ait const. 2. tit. 26. huius lib. 2. Lege const. I. tit. 47. huius lib.

THALE LAAE

Femina XXV annis minor sub curatore constituta, absque curatoris consensu, marito, ut debitorem suum conveniret, mandavit; et maritus actionem movens superior factus est. Victus autem preces obtulit Imperatori, ut sententiam adversus se latam everteret, propterea quod uxor adversarii sui XXV annis minor, sub curatore constituta, sine curatore, marito actionem adversus se mandasset. Imperator vero ad haec rescripsit, quae in Basilico leguntur.

m a n d a v i t] Facti res est, uxorem marito actionem suam mandasse. Nam maritus vel circa mandatum recte egisset: sed tunc non consumit uxori actionem, ideoque praestat cautionem de rato. Si autem uxoris mandatu agat, ipso iure eius actionem consumit. Sed hoc iam non quaeritur. Nam maritus vicit, et sive mandato uxoris, sive absque mandato causam vicerit, eodem redibat. Res igitur facti est, ut dixi, uxorem marito mandasse. Observa autem generalem constitutionis regulam, minoribus nempe aetatem non obesse, aut nocere, in quibus

f) Cod. Haen. η δεσάγη τοτε τούτου. Illud τούτου supervacaneum est. g) Cod. Coisl. καὶ Male. Fabr. εἰκοσι πέντε.
 h) Fabr. κατηγρέει. Quod ferri nequit. i) Sic etiam Fabr. Sed Codd. Coisl. et Haen. συντρέχει. Ferri utrumque potest, sed
 textui Codicis magis respondet infinitivus αντιτίθεμαι, coniungendus cum sequenti εἰσιθεῖν. k) ἀντιτίθεται revocavi e Basili-
 cis Fabroti; MStus, ἀντιτίθεται. R. Recte Ruhnkenius reposuit ἀντιτίθεται, quod et Cod. Coisl. habet. Cod. Haen. ut
 Cod. Leid. quo Ruhnkenius usus est, ἀντιτίθεται, quod plane non quadrat. l) Haec verba, πός αὐτὰ τὰ ἐν τῷ βασιλικῷ
 κείμενῳ librario debentur, qui superfluum putabat, Thaleaci versionem adscribere, quod ab ea, quae in Basiliis est, nihil
 forte discreparet. Nam Thalelaeus Iustiniani οὐγχορος neque videre Basilica potuit, neque in ea commentarii. R. Bene hoc
 notat Ruhnkenius. Ita etiam loci Basilikorum illi, qui e libris iuris Iustinianei in his commentariis laudantur, in Cod. Haen.
 passim suprascripti a recentiore manu profecti sunt, ut saepius notavimus. m) Cod. Haen. αὐτῷ pro τῷ. Sed syllaba
 εγγιγνωστατική subnotata est, quo significetur, eam delendam esse. n) Malius κατὰ πανδέποτε. o) Cod. Haen. πός φάντως.

καὶ ὀντικεῖσθαι τοῖς ἑλάττοσιν ^{ρ)} , ἢ καταβλάπτειν αὐτοὺς ἐν οἷς ἐπιτυχῶς πράττουσιν. οὐδέποτε γάρ τὰ ὑπέρ τυρος εἰσενε-
χθέντα νόμιμα δύναται καταβλάπτειν αὐτὸν.

L. 15. ποθ'. Μηδεὶς τὴν ἑτέρον δίκην ἀγοραζέτω. προῖκα
C. II. 12. in μέντοι γινέσθω ^{q)} ἐντολέως, εἰ βούλεται· καὶ μὴ χρή-
νοστις ¹³ ματα δοὺς τὴν ἀγωγὴν ἐντελλέσθω ^{r)}.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Βιβλ. ^{s)} ιδ'. τίτλ. α'. κεφ. πρβ'. ἔνθα ενδρήσεις, ὡς ἄλλο ἐστὶ^{t)}
τὸ ἐργολαβῆσαι δίκην, καὶ τὸ ἀγοράσαι ἀγωγὴν. ζήτει καὶ κεφ.
ποθ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, καὶ βιβλ. κ. ^{u)}.

ἐν τελλέσθω ^{u)} Ἡτο δέχεσθω.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ.

Ἄλλοτρον δίκην μηδεὶς ἀγοραζέτω. ἀνάγνωθε τὸ γ'. διατ.
τοῦ κα'. τίτλ. καὶ τὴν α'. διατ. τοῦ λθ'. τίτλ. τοῦ πιαρότος β.
βιβλίου. ἵστεον δὲ, ὅτι ὁ ἀγοράσαι δίκην οὐδὲ τὰ δόξατα με-
θοδεῖσι, ὡς βιβλ. δ'. τίτλ. λε. διατ. κ. ὁ προκονδωτὸς θέ-
λων εἶναι, προτίκα γινέσθω. ἀπόν τῷ οὐδεὶς γίνεται ^{v)} προ-
κονδωτῷ οὐδὲ δεφένωσι, καὶ εἰ ἔγενετο τοῦ αὐτοῦ προκον-
δωτῷ, εἰ μὴ ἔκλητος ^{w)} παρικαλούμεθε. τὸ γάρ ἔκκλητον
καὶ μὴ θέλων δέχεται οἱ ἐναγόμενοι τοῖς προκονδωτῷ. ταῦτα
διαγορεῖσι η ^{x)} ιζ'. διατ. τοῦ πιαρότος τίτλου.

ΟΑΛΛΑΙΟΤ.

Ἡ διάταξις ὡς ἐν συντόμῳ κανονίζει, ὅτι τὸ μὲν γινέσθαι
προκονδωτῷ ^{y)}, καὶ γρατούντως ^{z)}, ὃν ὑπερεισθεῖσαι τῇ ἄλλοτρῃ
δίκῃ, οὐκ ἔστιν ἀδέστων. τὸ δὲ ἔαγοράσαι δίκας ἄλλοτριας
ἀπηγόρευται. ζήτει δὲ τὸ κατὰ πόδας αὐτῆς οὐτώς. Τὴν δίκην
σε, γρατούνται ὑπερεστὸν τῷ καλῶν τρόπῳ, ἐν ταῖς σαῖς
δεμέσιοι φαρεδῶς ἀμολόγησας. ὅτι τὴν ^{γ)} προκονδωτῷσι τὸν
καταδέξασθαι, ἡτοι της προσεοίας ἀκροθῆσις εἶναι δρέπει, οὐκ ἔστι
πρᾶγμα ἀδέστωτον. τὰ δὲ τοιούτοισι διφύλλια, τοτέστοι, τὸ
ἔαγοράσειν ^{z)}, δίκας ἄλλοτριας, οὐ καρδίας μέμψεως καταδέξε-
ται τις. καὶ τὸ μὲν κατὰ πόδας οὐτος. καλῶς δὲ εἴπερ η
διατυξίς, ὅτι τὸ τὴν δίκην ἀγοράσειν ἀπηγόρευται. ἀγωγὴν γάρ
ἀγοράσειν, καὶ μετὰ ταντὴν τὴν διάταξιν ἐπιτέφρωται. μιᾶς εἰ
καὶ τι πλέον ἔχοντες εἴρην σὺν θεῷ ποιοῦστες, ἐν τῷ δ'. βιβλίῳ
τούτου τοῦ κώδικος, τὸν λθ'. τοῦ βιβλίου τίτλον οὐτώς ἐπι-
χεγραμμένον ^{α)}, de hereditate vel actione vendita. οὐτώς
αριστον τὸ ἀγωγὴν ἀγοράσειν κεκαλυμμένον ^{β)} ἔστιν. οὖν εἰν ^{γ)}
ἀγωγὴ οὐτων πατρέχειν εἰς δικαστήριον, οὐδὲ ἀμφιβολία τις
ἔστι πρὸ τοῦτος, τότε καλῶν αὐτῷ ἐργασμένην ἀγοράσειν, καὶ
οὐ ποιῶ πρᾶγμα ἀπηγόρευμένον. εἰ δὲ ηδη ὁ τῆς ἀγωγῆς
κύριος προκατερχεται, οὐκ ἔτι δύναμαι τὴν ἐπίμαχον ταυτὴν
ἀγωγὴν ἀγοράσειν, οὐκ ἔτι γάρ τῆς ἀγωγῆς, ἀλλὰ τῆς δίκης
ἀγοραστῆς εἴραι πιστεύομαι.

Ἐρώτησις· μήδι μήδις ηδαῖας αὐτὴν ἀπαγορεύει τὸ διδο-
σθαι τοῖς προκονδωτῷσι τὸ οὐλάμιον; καὶ εἰ γρατούντος δεῖ
εἶναι τὸν προκονδωτῷσι, φύτως δε οὐν ἀπηγόρευται τὸν ου-
λαμῖον η δόσις, μαρτυρεῖ ἐν τῷ δ'. βιβλίῳ τῶν de rebus, καὶ
αὐτὸς γαρ ἔξει γρατούντον καλεῖ τὸ μαρτύριον, εἴται περὶ σα-
λαμῖον εὐθέως ἐπισυνάπτει, οὐδὲ μὴ ὀνταρεῖ τὸ διδοσθαι τὸ
οὐλαμῖον.

L. 16. Κ'. Ο παρὰ τοῦ προντιστοῦ ^{b)} ητοι ^{c)} διοικητοῦ
C. eod. τοῦ ἀντιδίκον περὶ τούτον ἐντολὴν μὴ ἔχοντος ἀγρὸν
ἀνησάμενος, δεσπότης εἶναι μὴ φανταζέσθω.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ.

Οὐν μεταφέρει δεσποτείαν πωλῶν δὲ προκονδωτῷ, ιδίκον
μὴ ἔχον μαρτύριον. ὄμοιον βιβλ. δ'. τίτλ. λε. διατ. πρβ'.

ΟΑΛΛΑΙΟΤ.

Ἔγόρασε τις παρὰ προκονδωτῷσις ἀγρόν, καὶ εἴηται βα-

p) Εἰλάττοσιν reposui ε Cod. Haen. Ruhnkenius habet ἑλάττωσιν. q) Fabr. et Cod. Coisl. et Syn. γενέσθω. r) Cod. Haen. post ἐντελλέσθω addit, ητο δέχεσθω. s) Cod. Haen. in margine textus addit: ζήτει τοῦ ατ. κεφαλ. ε'. Illam siglam τοῦ ατ. explicandam censeo τοῦ αὐτοῦ τίτλου. i. e. tit. I. Lib. XIV. Basilicorum, cap. 5. Credo, Scholiastam hoc loco respicere ad L. 6. §. ult. D. mandati, quae in Fabrotiana Basilicorum editione est cap. 6. titl. I. lib. XIV. Basil. t) Cod. Haen. post κα'. addit κεφαλιον. u) Hoc Scholium in Cod. Haen. hoc loco deest, quia verba ητο δέχεσθω statim verbo ἐντελλέσθω in textu in eodem Codice addita erant. v) Scribe, γίνεται R. Recte. Cod. Ruhn. et Haen. habet δύναται. w) Cod. Haen. ει μὴ οὐσα ἔκκλητος. x) Cod. Haen. καὶ προκονδωτῷσι. Apud Ruhnkenium καὶ deest. y) Cod. Haen. τόν. z) Malim ἔσαγοράσειν. R. a) Omannino scribendum: κεκαλυμμένον οὐν ητο. R. b) Basilica (Fabroti) ἐντολέως. Eadem mox rectius δια-
δίκον pro ἀντιδίκον. R. Reliqui omnes, ut Ruhnkenius. c) Fabr. η τοῦ.

rem prospere gesserint. Nunquam enim iura, quae in
alicuius favorem introducta sunt, ei afferunt damnum.

LXXXIX. Nemo alienam litem redimat. Procu-
rationem tamen gratis suscipiat, si velit: nec pecu-
niam danti actio mandetur.

SCHOLIUM.

Lib. 14. tit. I. cap. 82. ubi cognosces, aliud esse labo-
rem alienae litis peragendae suscipere, quam emere
actionem. Quaere et cap. 84. eiusdem lib. et lib. 27.

mandetur] Vel accipiat.

THEODORI.

Alienam litem nemo redimat. Lege const. 3. tit. 21.
et const. I. tit. 39. huius lib. 2. Sciendum autem est,
eum, qui litem redemit, frustra petere, ut conventionis
fides impleatur, ut lib. 4. tit. 35. const. 20. Qui pro-
curator esse vult, gratis fiat. Invitus enim nemo nec pro-
curator fit, nec defensionem suscipit, licet eiusdem fuerit
procurator, nisi secuta sit provocatio. Nam provocatio-
nis causa vel invitus defensionem suscipit conventus ali-
cuius procurator. Haec sanctit const. 17. huius tit.

THALELAEI.

Constitutio quasi in compendio sancit, non esse rem
illicitam, procuratorem fieri, et alienam litem gratis
administrare: sed alienam litem redimere interdictum
est. Versio autem ad verbum facta sic habet: litem te
redemisse contra bonos mores, precibus manifeste pro-
fessus es: cum prourationem quidem suscipere (quod
officium absque lucro administrari debet), non sit res
illicita: huiusmodi autem officia, id est, litium alienarum
redemptione, non sine reprehensione suscipiuntur. Sic τὸ
κατὰ πόδας. Recte dixit constitutio, litium alienarum
redemptionem vetitam esse: actionem vero redimere
etiam post istam constitutionem licet. Quin imo, quod
plus est, deinceps lib. 4. huius Cod. Deo volente occur-
ret nobis tit. 39. sic inscriptus: de hereditate vel actione
vendita: ut adeo actionem emere neutiquam prohibuit
sit. Si igitur actio nondum in iudicium deducta sit, ne-
que de ea aliqua sit controversia, tunc eam tanquam
efficacem recte redimo, nec rem illicitam facio. Si au-
tem actionis dominus item iam fuerit contestatus, non
amplius redimere possum actionem controversam. Nam
non amplius actionis, sed litis redemptor esse videor.

Quæstio: anne haec constitutio vetat, procuratoribus
salarium dari? Quamvis prourationem gratuitam esse
debere dixerit, diserte tamen salarii datio non est in-
terdicta. Quod etiam probatur ex lib. 6. eorum, qui de
rebus sunt. Nam et ibi mandatum gratuitum dicitur, et
tamen statim quid subiungitur de salario, tantum abest,
ut salario dare interdicatur.

XC. Qui a procuratore vel litigatori actore, cum
distrahendi mandatum non haberet, praedium emit,
ne putet, se dominum factum esse.

THEODORI.

Si procurator rem vendat, nullo speciali instructus
mandato, eius dominium non transfert. Similiter lib. 4.
tit. 35. const. 12.

THALELAEI.

Emit quis praedium a procuratore, petiitque ab Im-